

Evropska
komisija

JN-01-18-001-SR-N

EU &

Interaktivna verzija ove publikacije sa linkovima za sadržaje na internetu dostupna je u PDF formatu na:

<http://europa.rs/eu-publikacije/>

EU & JA

Evropska komisija
Generalni direktorat za komunikacije
Informacije za građane
1049 Brisel
BELGIJA

Rukopis sačinjen juna 2017.

Tekst ove publikacije zasnovan je na nemačkom rukopisu publikacije „*Europe. A journal for young people*“, koju je napisao Ekhart Stratenšult (Eckart D. Stratenschulte) iz Evropske akademije u Berlinu. Ovo je prerađeno i dopunjeno izdanje Generalnog direktorata za komunikacije Evropske komisije.

Štampano izdanje	ISBN 978-92-9238-561-3	doi:10.2871/512475	JN-01-18-001-SR-C
PDF	ISBN 978-92-9238-560-6	doi:10.2871/135328	JN-01-18-001-SR-N

Izdanje na srpskom jeziku štampala je Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, 2018.

© Evropska unija, 2018

Korišćenje se odobrava samo ako se citira izvor. Politika korišćenja dokumenata Evropske komisije regulisana je Odlukom 2011/833/EU (OJ L 330, 14. 12. 2011., str. 39). Za korišćenje ili reprodukciju fotografija ili drugih materijala koji nisu svojina EU potrebno je zatražiti dozvolu od nosilaca autorskog prava.

Sve slike © Evropska unija, izuzev:

Fotografije:

Naslovna strana: © Patrick Sheàndell O'Carroll/PhotoAlto
Foto strana 1. © iStock.com/kentarcajuan

Ilustracije:

Strana 1. © iStock.com/lushik
Strana 11. © iStock.com/TCmake_photo
Strana 13. © iStock.com/molotovcoketail
Strana 20. © iStock.com/macrovector
Strana 27. © iStock.com/macrovector
Strana 28. © iStock.com/AF-studio
Strana 31. © iStock.com/DenPotisev
Strana 32. © iStock.com/nadia_bormotova
Strana 33. © iStock.com/vladwel
Strana 37. © iStock.com/Jane_Kelly
Strana 45. © iStock.com/bluebearry
Strana 48. © iStock.com/steinar14

EU & JIA

**EU &
JA**

A thick, solid yellow horizontal bar is positioned below the text 'JA', extending across the width of the letters.

Ako si građanin zemlje članice Evropske unije, istovremeno si građanin Evrope. Ali šta to znači u praksi? Šta je Evropska unija učinila za nas? Prvo, živimo u doba mira. To je samo po sebi izuzetno dostignuće, ali nije jedino što je Evropa učinila za nas.

Ako imaš između 14 i 18 godina i zanima te da saznaš malo više o Evropskoj uniji – ovo je publikacija za tebe!

Iz nje ćeš moći da saznaš kako je izgrađena Evropska unija, koje vrednosti su nam zajedničke, ko šta radi u EU i na koji način sve to ima uticaja na tvoj svakodnevni život. Takođe ćeš naučiti o mnogim izazovima sa kojima se Evropska unija danas suočava – izazovima koji će takođe oblikovati tvoju budućnost.

Izgradnja Evropske unije je trajala neko vreme. Ona se i danas gradi, i uskoro će i na tvoju generaciju doći red da odlučuje šta dalje. Vreme je, dakle, da ti izgradiš sopstveno mišljenje o Evropskoj uniji. Ova publikacija i vežbanja koja ona sadrži treba da podstaknu na razmišljanje ne samo tebe nego i tvoje sagovornike – tvoje prijatelje i porodicu.

dostupan na europa.eu/tyJ46Vy

Ovu brošuru prati i onlajn kviz koji pruža mogućnost da na zabavan način ponovo prođeš kroz teme obrađene u ovom tekstu.

Ako imaš primedbi ili predloga koji se tiču ove publikacije, možeš ih poslati na engleskom na comm-publi-feedback@ec.europa.eu

**EU &
JA**

**ŠTA JE
EVROPSKA
UNIJA?**

6

**KAKO
FUNKCIONIŠE
EVROPSKA
UNIJA?**

14

SADRŽAJ

**KAKO
EVROPSKA
UNIJA UTIČE
NA TVOJ
SVAKODNEVNI
ŽIVOT?**

26

**KOJI SU
PLANOVI
EVROPSKE
UNIJE?**

38

OD OSNIVANJA 1957. GODINE EVROPSKA UNIJA SE OD PRVOBITNIH ŠEST ČLANICA PROŠIRILA NA SADAŠNJIH 28 ZEMALJA. TE ZEMLJE SU SE UDRUŽILE DA BI ZAJEDNO IZGRADILE BOLJU BUDUĆNOST. KOJE ZEMLJE PRIPADAJU EVROPSKOJ UNIJI I KADA SU JOJ SE PRIKLJUČILE? U OVOM ČEŠ POGLAVLJU SAZNATI KAKO JE EVROPSKA UNIJA POSTALA ONO ŠTO JE DANAS I ŠTA JE TO ČINI JEDINSTVENOM.

ŠTA JE EVROPSKA UNIJA?

Zemlje članice EU

Evropska unija nije država već jedinstveno partnerstvo evropskih zemalja, koje nazivamo zemljama članicama. Zajedno, one obuhvataju veliki deo evropskog kontinenta. EU je dom oko 510 miliona ljudi, koji čine oko 6% svetske populacije. Građani zemalja članica Evropske unije istovremeno su građani Evropske unije.

EU trenutno čini 28 zemalja. U junu 2016. godine jedna od tih zemalja, Ujedinjeno Kraljevstvo, glasala je da napusti Uniju. Međutim, dok pregovori oko napuštanja ne budu zaključeni, Ujedinjeno Kraljevstvo ostaće članica Evropske unije, sa svim pravima i dužnostima koje to članstvo podrazumeva.

VEŽBANJE 1

KOJE SU ZEMLJE ČLANICE EVROPSKE UNIJE?

Pogledaj državne zastave prikazane desno. Države kojima pripadaju sve su u Evropi, ali nisu sve članice Evropske unije. Odaberi sa spiska one koje jesu, pa ih pronađi na mapi. Ako ti treba pomoć, vidi europa.eu/!cW78Hk

- ALBANIJA
- ANDORA
- AUSTRIJA
- BELGIJA
- BIVŠA JUGOSLOVENSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA
- BOSNA I HERCEGOVINA
- BUGARSKA
- CRNA GORA
- ČEŠKA REPUBLIKA
- DANSKA
- ESTONIJA
- FINSKA
- FRANCUSKA
- GRČKA
- HOLANDIJA
- HRVATSKA
- IRSKA
- ISLAND
- ITALIJA
- KIPAR
- LETONIJA
- LIHTENŠTAJN
- LITVANIJA
- LUKSEMBURG
- MAĐARSKA
- MALTA
- MOLDAVIJA
- NEMAČKA
- NORVEŠKA
- POLJSKA
- PORTUGALIJA
- RUMUNIJA
- SLOVAČKA
- SLOVENIJA
- SRBIJA
- ŠPANIJA
- ŠVAJCARSKA
- ŠVEDSKA
- TURSKA
- UJEDINJENO KRALJEVSTVO
- UKRAJINA
- VATIKAN

VEŽBANJE 2

ŠTA O OVIM ZEMLJAMA ZNAŠ, ODNOSNO MOŽEŠ DA SAZNAŠ?

Zamisli da radiš u turističkoj agenciji u Evropi. Izaberi dve zemlje EU koje najbolje poznaješ i napiši kratak tekst namenjen turistima. Navedi, na primer, koliko imaju stanovnika i koji im je glavni grad. Pomeni šta bi u njima moglo biti zanimljivo posetiocima – poput hrane, kulturne baštine, jezika i tome slično.

Zvanični jezici u Evropskoj uniji

Evropska unija ima 24 službena jezika.

Zašto toliko? Evropska unija ne bi postojala bez svojih država članica i njihovih građana. Kao demokratska organizacija, ona mora da komunicira sa vladama država članica i njihovim građanima, preduzećima i državnim organima na njihovim jezicima. Ljudi imaju pravo da znaju šta se radi u njihovo ime.

Oni takođe moraju biti u mogućnosti da se aktivno uključe u poslove Evropske unije a da prethodno ne moraju da nauče strani jezik. Da li si znao da možeš da pišeš ustanovama Evropske unije na bilo kojem od njena 24 zvanična jezika i da

dobiješ odgovor na tom istom jeziku?

U interaktivnoj audio brošuri dostupnoj na europa.eu/mF73gp možeš čuti kako zvuče sva 24 službena jezika EU.

DOBRÓ ÚTRO / BUENOS DÍAS
DOBRÉ RÁNO / GOD MORGEN
GUTEN MORGEN / TERE HOMMIKUST
KALIMERA / GOOD MORNING
BONJOUR / DIA DUIT
DOBRO JUTRO / BUONGIORNO
LABAS RYTAS / LABRĪT
JÓ NAPOT / L-GĦODWA T-TAJBA
GOEDEMORGEN / DZIEŃ DOBRY / BOM DIA
BUNĂ DIMINEAȚA / DOBRÉ RÁNO
DOBRO JUTRO / HYVÄÄ HUOMENTA
GOD MORGON

UJEDINJENI U RAZNOLIKOSTI

Evropske vrednosti

Da li si ikada čuo izraz „ujedinjeni u raznolikosti“? To je moto Evropske unije i predstavlja suštinu evropskih vrednosti. Iako svaka zemlja Evropske unije ima sopstvenu kulturu, jezik i tradiciju, sve članice dele zajedničke vrednosti i moraju da ih poštuju ako žele da budu deo Evropske unije.

Osnovna vrednost koja povezuje sve zemlje članice jeste demokratija. To znači da samo demokratske zemlje mogu biti članice Evropske unije.

Ostale vrednosti zajedničke zemljama EU jesu ljudsko dostojanstvo, sloboda, jednakost, vladavina zakona i poštovanje ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjinskih grupa.

Ove vrednosti obrazložene su u veoma važnom pravnom tekstu koji se naziva ugovor i koji su sve zemlje članice potpisale i stoga ga moraju poštovati. Najnoviji ugovor je Lisabonski ugovor, potpisan u portugalskoj prestonici 2007. godine.

Od 6 do 28 zemalja EU

Kao što smo videli, EU čine veoma različite zemlje. Najveća, Nemačka, ima oko 82 miliona stanovnika, dok najmanja, Malta, ima 400 000. Evropljani govore različite jezike i koriste tri različita pisma (latinicu, ćirilicu i grčko pismo), a razlikuju se i tradicije, kulture, hrana i svetkovine.

DA LI ZNAŠ?

Zastavu Evropske unije čine 12 zlatnih zvezda na plavoj pozadini. Nju je 1984. godine usvojila Evropska unija (koja se tada zvala Evropska ekonomska zajednica) i ta se zastava sada vijori sa skupština, opštinskih zgrada, spomenika i u parkovima širom Evrope. Dizajn zastave simbolizuje narode Evrope, a krug predstavlja njihovo jedinstvo. Broj zvezda se ne menja – uvek ih je 12 i one predstavljaju savršenstvo i celovitost.

VEŽBANJE 3

VREDNOSTI I PRINCIPI EU U PRAKSI

1. deo Odgovori na sledeća pitanja stavljanjem krstića u odgovarajuću kolonu (A ili B). U manjim grupama razgovarajte o tome šta smatrate da bi neka zemlja morala, a šta nikako ne bi smela da čini ako želi da bude deo EU.

Zemlja...	(A) može se pridružiti EU	(B) ne može se pridružiti EU
1. u kojoj nema slobode štampe	☐	☐
2. u kojoj se sprovodi smrtna kazna	☐	☐
3. u kojoj je građanima dozvoljeno da protestuju protiv svoje vlade	☐	☐
4. u kojoj se poslanici redovno biraju	☐	☐
5. kojom predsednik vlada doživotno, a nasleđuje ga sin ili ćerka	☐	☐
6. u kojoj vojska određuje politiku i može vojnim sredstvima da interveniše u unutrašnjoj politici	☐	☐
7. u kojoj se građani smatraju nedužnima sve dok se njihova krivica ne utvrdi na sudu	☐	☐
8. u kojoj postoji samo jedna stranka i ona je uvek na vlasti	☐	☐
9. koja štiti manjine, čak i kada je većina protiv njih	☐	☐

2. deo U manjim grupama izaberite dve od pet vrednosti Evropske unije navedenih u produžetku, pa porazgovarajte o tome šta te dve vrednosti za vas znače.

DEMOKRATIJA
LJUDSKO DOSTOJANSTVO
SLOBODA
JEDNAKOST
POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA

Kako je sve počelo?

Posle Drugog svetskog rata, koji je izbio svega 20 godina posle završetka Prvog svetskog rata i trajao od 1939. do 1945. godine, ljudi su bili rešeni da ne dozvole da se tako nešto nikada ponovi.

Od 1945. do 1950. godine nekoliko evropskih političara, uključujući Roberta Šumana, Konrada Adenauera, Alčida de Gasperija i Vinstona Čerčila, započelo je proces stvaranja Evropske unije u kojoj danas živimo. U zapadnoj Evropi stvorene su nove strukture radi ekonomskog i političkog ujedinjenja evropskih zemalja, kako bi se osigurali trajni mir i prosperitet.

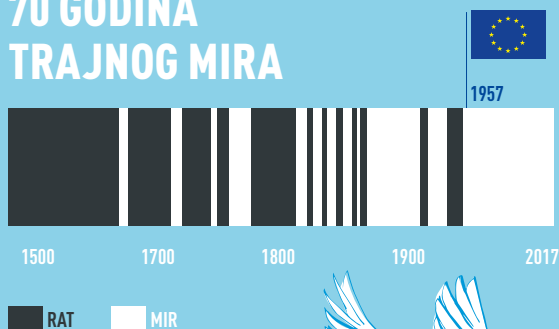
Dana 9. maja 1950. godine Robert Šuman (u to vreme ministar inostranih poslova Francuske) predložio je da se zajednički upravlja proizvodnjom uglja i čelika – sirovina korišćenih u pripremi za rat – i time spreči mogućnost da se neka zemlja tajno naoruža protiv ostalih. U to vreme uglj je bio ono što su danas nafta i prirodni gas – najznačajniji dostupni energent. Evropska zajednica za uglj i čelik, iz koje je potekla današnja Evropska unija, nastala je 1952. godine, a osnovalo ju je šest susednih zemalja: Belgija, Francuska, Nemačka, Italija, Luksemburg i Holandija.

1957
RIMSKI UGOVORI:
EVROPSKA EKONOMSKA ZAJEDNICA

Širenje saradnje

Nekoliko godina kasnije, šest zemalja osnivača odlučilo je da proširi svoju saradnju na druge privredne sektore. Rimski ugovor potpisan je 1957. godine i njime je osnovana Evropska ekonomska zajednica. Uzajamno neprijateljstvo zamenila je saradnja i ta je saradnja bila veoma uspešna. Evropska ekonomska zajednica je ekonomski veoma napredovala. Stoga nije čudo što je s vremenom sve više i više zemalja htelo da joj se priključi.

70 GODINA TRAJNOG MIRA

Nobelova nagrada za mir

Iako nekada ima neslaganja među njenim članicama, osnovna načela na kojima Evropska unija počiva nisu se menjala poslednjih 70 godina. Godine 2012, zahvaljujući njenim neumornim zalaganjima za mir, demokratiju i ljudska prava u Evropi i svetu, Evropskoj uniji dodeljena je Nobelova nagrada za mir. Evropska unija je prva skupina zemalja na svetu koja je dobila ovo priznanje.

VEŽBANJE 4

KAKO MLADI VIDE EVROPSKU UNIJU?

Kao što smo videli, Evropska unija je nastala početkom 1950-ih, kada su njena osnovna pravila ustanovili ljudi koji su doživeli strahote jednog ili čak i dva svetska rata. Ti ratovi koštali su života desetine miliona ljudi širom kontinenta. Zamisao je bila da se budući sukobi izbegnu uspostavljanjem bliske saradnje između zemalja i povezivanjem njihovih naroda – krajnje smeo poduhvat za zemlje i ljude koji su donedavno bili sukobljeni.

Malo je mladih ljudi danas koji od rođaka mogu iz prve ruke da čuju o tim teškim vremenima. Ti i tvoji prijatelji rođeni ste oko 2000. godine, odnosno u vreme kada su mir i prosperitet vladali Evropom već pola veka. Kao mlada osoba, šta misliš o ovom dugotrajnom miru u Evropi? Uzimaš li ga zdravo za gotovo ili ponekad brineš za budućnost? Razgovaraj o tome sa svojim drugovima iz odeljenja.

ČESTO SE NA VESTIMA MOŽE ČUTI DA JE „BRISSEL“
NEŠTO ODLUČIO. ŠTA TO ZAPRAVO ZNAČI?
KO JE ODNOSNO ŠTA JE „BRISSEL“?
OVO POGLAVLJE PRUŽA SAŽET PREGLED STRUKTURE EU.
KOJE SU EVROPSKE INSTITUCIJE I ŠTA ONE RADE?
KOJE SU NJIHOVE NADLEŽNOSTI?

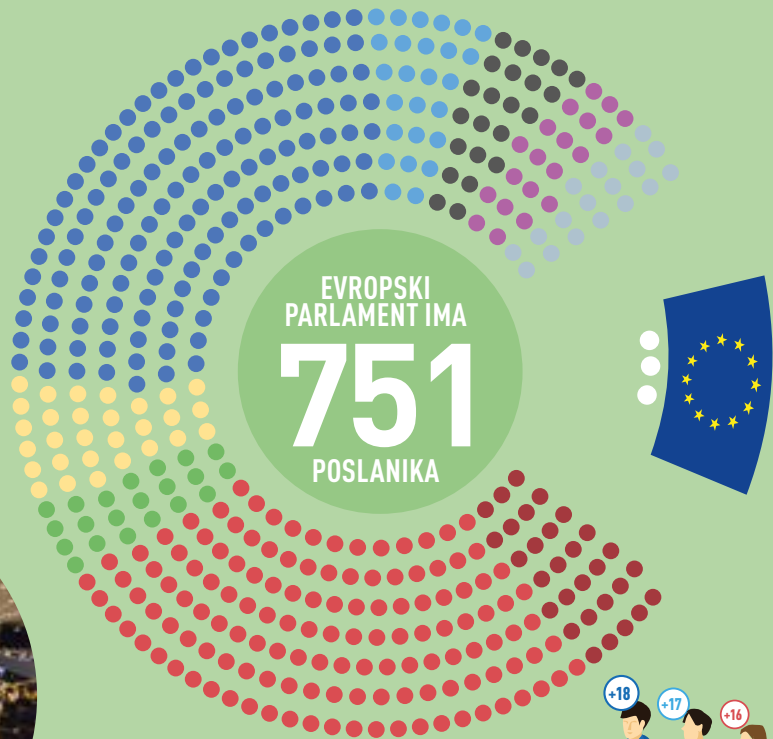
KAKO FUNKCIONIŠE EVROPSKA UNIJA?

Ko o čemu odlučuje u Evropskoj uniji?

Kada čuješ razgovore o politici, često se pominju ljudi: premijer tvoje zemlje, na primer, ili vođa opozicije. To je stoga što ljudi donose odluke i oblikuju politiku. Isti je slučaj u Evropskoj uniji.

Evropske ustanove jednostavno su mesta gde političari iz svih zemalja EU mogu da se sastanu da bi saradivali i napredovali u postizanju konkretnih rezultata. Pogledajmo ustanove gde se donosi najveći broj odluka.

- Evropska narodna partija (hrišćanski demokrati)
- Progressivni savez socijalista i demokrata
- Evropski konzervativci i reformisti
- Savez liberala i demokrata za Evropu
- Ujedinjena levica Evrope – Nordijska zelena levica
- Zeleni – Evropski slobodni savez
- Evropa slobode i direktne demokratije
- Evropa nacija i sloboda
- Nezavisni poslanici

europarl.europa.eu

Evropski parlament

Evropski parlament je glas građana Evrope. On predstavlja građane zemalja Evropske unije i njegove poslanike neposredno biraju upravo ti građani svakih pet godina. Sledeći evropski izbori biće održani u proleće 2019. Sa 18 godina imaš pravo da glasaš u svim zemljama EU osim u Austriji, gde možeš da glasaš sa 16, i Grčkoj, gde možeš da glasaš sa 17 godina.

Glavna zasedanja Parlamenta, koja se nazivaju još i „plenarne sednice“, održavaju se u Strazburu, u Francuskoj, dvanaest puta godišnje, i u Briselu, u Belgiji, pet puta godišnje.

Građani Evrope neposredno biraju poslanike Evropskog parlamenta

Parlament ima 751 poslanika i oni dolaze iz svih zemalja EU. U skladu sa svojom veličinom, zemlje sa više stanovnika imaju više predstavnika. Na primer, Nemačka, koja ima najveću populaciju u EU, ima 96 poslanika, dok Kipar, Estonija, Luksemburg i Malta imaju po 6 poslanika. Poslanici sa sličnim političkim stavovima okupljaju se u političke grupe. Te se grupe ne obrazuju na osnovu nacionalnosti.

Parlament donosi odluke o zakonima EU u saradnji sa Svetom. Ako Parlament i Svet ne mogu da se slože po pitanju predloženog zakona, onda se taj zakon ne može doneti. Parlament bira predsednika Evropske komisije i odobrava izbor 28 članova Komisije. On takođe odobrava budžet Evropske unije.

VEŽBANJE 5

TVOJI PREDSTAVNICI U EVROPSKOM PARLAMENTU

Sledeći izbori za Evropski parlament održaće se na proleće 2019. godine i do tada ćeš možda imati pravo da glasaš. Tvoji predstavnici saradivaće u okviru političkih grupa sa poslanicima u Evropskom parlamentu iz drugih zemalja EU. Trenutno postoji osam političkih grupa u Evropskom parlamentu. Da bi se obrazovala politička grupa potrebno je bar 25 poslanika iz najmanje jedne četvrtine zemalja EU. Poslanici ne mogu da budu članovi više od jedne grupe, dok neki ne pripadaju nijednoj grupi i nazivaju se nezavisni poslanici.

	IME POSLANIKA EP
.....	
NACIONALNOST	
.....	
POLITIČKA GRUPA	
● ● ● ● ● ● ● ●	

U manjim grupama pogledajte sledeću tabelu i uočite koje su političke stranke iz vaše zemlje bile uspešne na poslednjim evropskim izborima i kojim grupama one pripadaju: europa.eu/!Qv36gj.

BAREM

4

SAMITA
GODIŠNJE

consilium.europa.eu/en/european-council/

EVROPSKI SAVET

Evropski savet okuplja predsednike odnosno premijere zemalja EU. Oni se sastaju najmanje četiri puta godišnje. Ti sastanci često se nazivaju „evropski samiti“. Evropski savet određuje prioritete Evropske unije i opšte smerove njene politike. Savetu predsedava predsednik koji se bira svake dve i po godine.

Evropski savet ne usvaja zakone EU. To je posao Evropskog parlamenta i Saveta Evropske unije.

EU i nacionalni lideri prisustvuju evropskom samitu kom predsedava predsednik Saveta

consilium.europa.eu/en/council-eu

SAVET EVROPSKE UNIJE

Savet Evropske unije predstavlja vlade zemalja EU. U Savetu se sastaju ministri svih zemalja Evropske unije kako bi razgovarali o pitanjima važnim za EU i donosili odluke o politici i zakonima EU. U zavisnosti od teme razgovora, različiti ministri prisustvuju Savetu. Na primer, ako je na dnevnom redu problem zagađenosti vazduha, sastaju se ministri za zaštitu životne sredine. Ako se razgovara o nezaposlenosti, onda Savetu prisustvuju ministri koji su zaduženi za socijalna pitanja i pitanje zapošljavanja.

DA LI ZNAŠ?

Savet Evropske unije možeš videti na delu, na svim jezicima EU na: video.consilium.europa.eu/en/webcasts

Savet je jedno od dvaju tela nadležnih za donošenje odluka. Bez Saveta i ministara svih zemalja EU, nije moguće ništa sprovesti u EU. Savet odluke usvaja glasom većine, a u nekim slučajevima i jednoglasno.

Pravila glasanja u Savetu određuju zemlje EU. One su se dogovorile da se neke važne odluke moraju doneti jednoglasno. Na primer, ako Savet odlučuje o pitanjima poreske politike ili bezbednosti, svi ministri moraju da se slože kako bi se odluka donela. O mnogim drugim pitanjima, odlučuje se glasom većine. Na primer, predlog zakona o tretiranju gradskog otpada može se usvojiti ako se složi većina u Savetu.

Savetom Evropske unije rukovode naizmenično sve zemlje EU, smenjujući se svakih 6 meseci. U 2017. godini Savetu predsedavaju Estonija i Malta. Njih će u 2018. godini smeniti Austrija, pa Bugarska, a potom Finska i Rumunija u 2019. godini.

VEŽBANJE 6

GLASANJE U SAVETU

Na sastancima Saveta oko 80% predloga zakona usvaja se većinski. Svaki ministar glasa jedanput i to za predlog ili protiv njega, ili može ostati uzdržan. Međutim, broj građana koje ministar predstavlja zavisi od veličine zemlje. Zato se odluke donose „dvostrukom većinom“ (koja se takođe naziva „kvalifikovana većina“). Dvostruka većina znači da su predstavnici barem 55% zemalja EU i 65% stanovništva EU podržali predloženi zakon.

Za više podataka poseti: europa.eu/!fh76Jm

Zamislite da je tvoje odeljenje prikupilo novac za ekskurziju i da sada treba da odlučite kuda ćete ići. Hoćete li svi želeti isto ili ćete morati da glasate kao što to čini Savet? Zamislite da ste ministri Saveta Evropske unije i da želite da predlog odredišta usvojite dvostrukom većinom.

Da biste videli kako sistem glasanja funkcioniše, isprobajte kalkulator glasanja na europa.eu/!rM38Ru

Neka jedan od vas predstavlja Evropsku komisiju. Dajte njemu/njoj 1 minut da predloži neko odredište i obrazloži zašto je ono pravi izbor. Neka neko drugi predstavlja Sekretarijat Saveta i bude zadužen za upravljanje kalkulatorom glasanja, a uloge ministara 28 zemalja članica podelite ostalim učenicima.

Svaka zemlja izjasniće se za predlog ili protiv njega, a svaki glas zabeležite na kalkulatoru glasanja Saveta. Kakav je ishod? Jeste li uspeali da odlučite o ekskurziji? Porazgovarajte o tome.

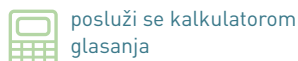
PROSTA VEĆINA VS. DVOSTRUKA/KVALIFIKOVANA VEĆINA

28 ZEMALJA ČLANICA
Najmanji broj glasova „za“
potrebnih za usvajanje: 55% = 16

UKUPNA PROSTA VEĆINA =

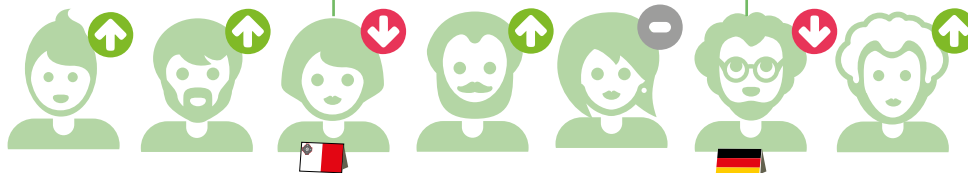
% stanovništva
Najmanji broj glasova „za“
potrebnih za usvajanje: 65%

posluži se kalkulatorom glasanja

STANOVNIŠTVO MALTE ČINI
0,09% STANOVNIŠTVA EU

STANOVNIŠTVO NEMAČKE ČINI
16,06% STANOVNIŠTVA EU

EVROPSKA KOMISIJA

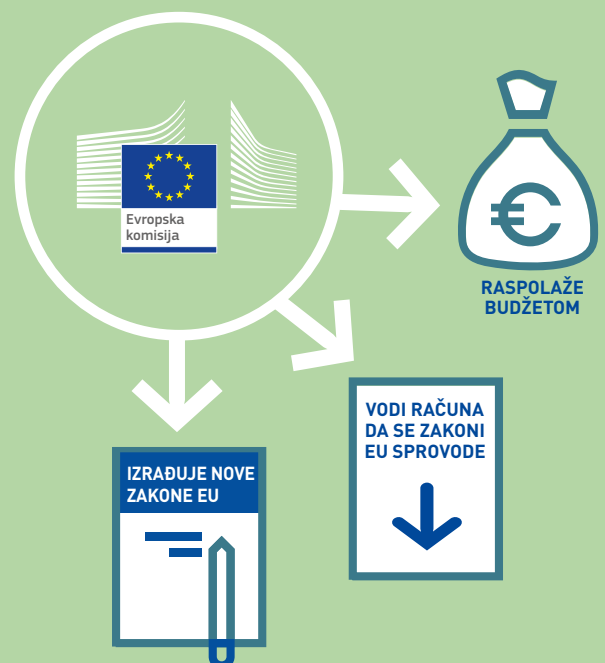
Evropsku komisiju čini 28 članova – jedan predsjednik i 27 komesara (među kojima su i potpredsjednici). Predsjednika, čiji je mandat pet godina, predlaže Evropski savet, a zvanično bira Evropski parlament. Svaka zemlja članica Unije ima jednog komesara u Komisiji. Komesarima je mandat takođe 5 godina i njih predlažu vlade njihovih zemalja, a odobrava Evropski parlament. Komesari ne zastupaju stavove svojih zemalja nego zajedničke interese EU. Svaki član Komisije zadužen je za određenu oblast, poput energetike, privrede ili trgovine.

Evropska komisija predlaže nove zakone i programe od opšteg značaja za EU. Pre nego što sačini predlog, Komisija traži mišljenje nacionalnih skupština, vlada, interesnih grupa i stručnjaka, ali i javnosti, koja je pozvana da svoje mišljenje iznese putem interneta.

Predloge Komisije podrobno ispituju Evropski parlament i Savet. Te dve ustanove donose konačnu odluku o svim zakonima EU. One, naravno, predloge mogu da izmene ili sasvim odbace.

Evropska komisija je „izvršno telo“ Evropske unije. Ona se bavi politikom i budžetom Unije i stara o tome da zemlje članice ispravno primenjuju zakone EU.

Evropska komisija je „izvršno telo“ EU

DA LI ZNAŠ DA MOŽEŠ POSETITI INSTITUCIJE EU!

europarl.europa.eu/visiting/en

Možeš posetiti evropske ustanove, uključujući **Evropski parlament, Savet i Evropski savet,** kao i **Evropsku komisiju.**

consilium.europa.eu/en/contact/visits

europa.eu/!bG46MY

DA LI ZNAŠ?

Svakodnevne poslove Komisije obavljaju službenici, stručnjaci, prevodioci, tumači i pomoćnici. Zvaničnici Komisije – kao i zaposleni u drugim institucijama EU – zapošljavaju se posredstvom Evropske kancelarije za izbor kadrova: epso.europa.eu

Zvaničnici Komisije državljani su zemalja članica EU odabrani putem konkursa za zapošljavanje. Komisija ima oko 33 000 zaposlenih, što možda zvuči kao veliki broj, ali zapravo predstavlja manje osoblja nego što imaju gradske uprave većih evropskih gradova.

Ako ti rad za Komisiju deluje zanimljivo, možeš početi kao stažista. Za stažiranje u EU možeš se prijaviti pošto stekneš univerzitetsku diplomu. Saznaj više na europa.eu/!Vt94my.

33 000

33 000 LJUDI JE
ZAPOSLENO U
EVROPSKOJ KOMISIJI

EVROPSKI SUD PRAVDE

U poslednjih 60 godina, zemlje EU zajedno su donele mnogo zakona. Naravno, kada dođe do njihove primene u svakoj zemlji EU može doći do neslaganja u tumačenju tih zakona. Ako nacionalni sud ima neke dileme povodom tumačenja nekog evropskog zakona može zatražiti razjašnjenje od Evropskog suda pravde. Događa se i da pojedine zemlje Evropske unije ne primene uvek zakone EU na pravi način. U takvim slučajevima Komisija ili neka druga zemlja članica EU mogu to pitanje izneti pred Sud. Sud se nalazi u Luksemburgu, a sastoji od po jednog sudije iz svake zemlje članice da bi se osiguralo da će se zakoni EU tumačiti i primenjivati istovetno u svim zemljama EU. Za više podataka vidi: curia.europa.eu

VEŽBANJE 7

KO JE ZA ŠTA ZADUŽEN U EVROPSKOJ UNIJI?

Izneli smo dosada baš mnogo informacija o evropskim ustanovama! Važno je, međutim, razumeti šta je zapravo tzv. „Brisel“ i ko je odgovoran za šta u EU. Uradi sledeći test da proveriš koliko si zapamtio. Stavi krstić u kolonu ustanove koja odgovara opisu.

Ko/Koga...	Evropski parlament	Evropski savet	Savet Evropske unije	Evropska komisija	Evropski sud pravde
1. predlaže zakone EU?	☐	☐	☐	☐	☐
2. usvaja zakone EU?	☐	☐	☐	☐	☐
3. se sastoji od (samo) jednog predstavnika/ člana iz svake zemlje EU?	☐	☐	☐	☐	☐
4. biraju građani EU?	☐	☐	☐	☐	☐
5. sprovođi budžet?	☐	☐	☐	☐	☐
6. predstavlja interese građana?	☐	☐	☐	☐	☐
7. predstavlja interese zemalja EU/njihovih vlada?	☐	☐	☐	☐	☐
8. odlučuje o tumačenju zakona EU?	☐	☐	☐	☐	☐
9. određuje opšti smer politike EU?	☐	☐	☐	☐	☐

Osim do sada opisanih ustanova, možda si čuo/čula i za sledeće institucije i tela Evropske unije:

- Evropska centralna banka: www.ecb.europa.eu
- Evropski revizorski sud: eca.europa.eu
- Evropska služba za spoljne poslove: eeas.europa.eu
- Evropski ekonomski i socijalni komitet eesc.europa.eu
- Evropski komitet regiona: cor.europa.eu
- Evropska investiciona banka: eib.europa.eu
- Evropski zaštitnik građana: ombudsman.europa.eu
- Evropski supervizor za zaštitu podataka: edps.europa.eu

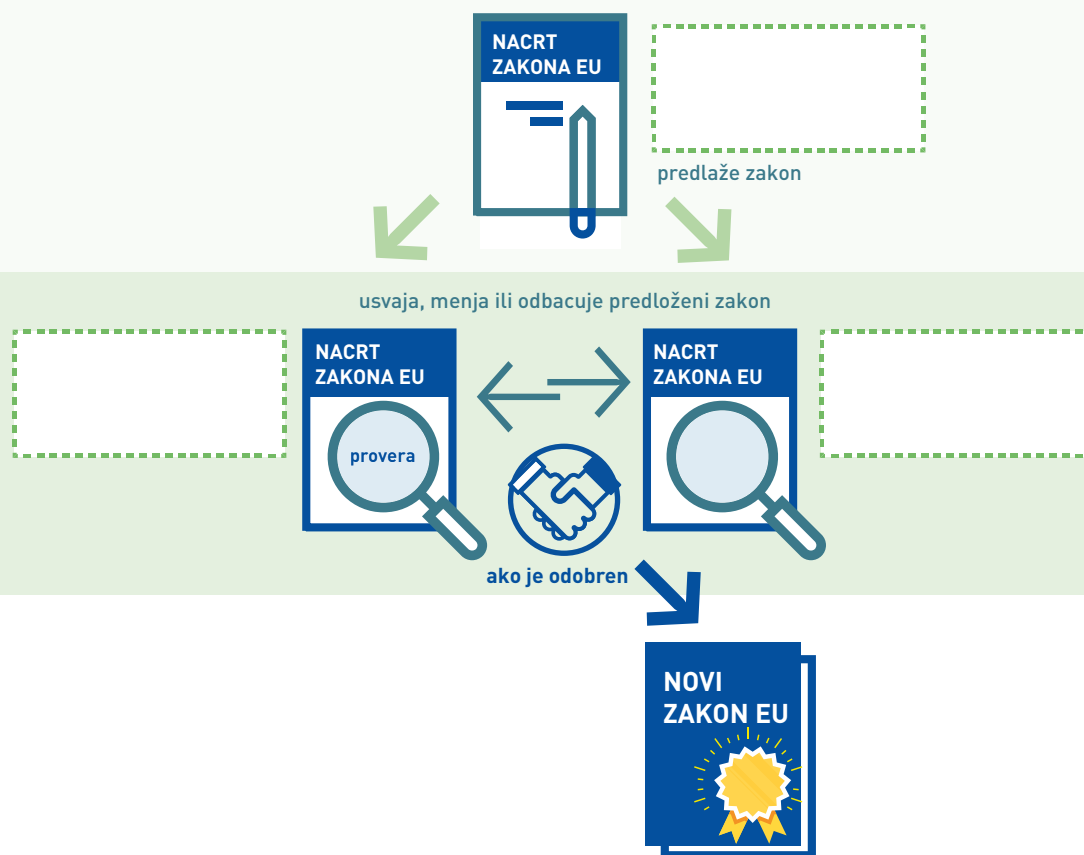
Za više informacija vidi: europa.eu/!NX37Dd

VEŽBANJE 8

DONOŠENJE ZAKONA U EVROPSKOJ UNIJI

Najčešće primenjivani postupak za donošenje zakona u EU jeste takozvani „redovan zakonodavni postupak“. Ovim se postupkom predlažu novi zakoni koji se potom razmatraju i ispituju ne više od tri puta (tzv. čitanja). Ako ne može da se usagласи, predlog se povlači.

Ta tri čitanja obavljaju tri ustanove: Evropski parlament, Savet Evropske unije i Evropska komisija. U produžetku, stavi svaku ustanovu u pravo polje.

Čelnici EU
prisustvuju
sastanku sa SAD,
maj 2017.

VEŽBANJE 9

KO JE KO?

Sada mnogo znaš o evropskim ustanovama, ali da li prepoznaješ imena i lica ljudi koji ih vode? Ko je, na primer, sadašnji predsednik Evropske komisije? Ko su ostali ljudi na fotografijama? Proveri svoje znanje.

Upiši odgovarajući broj u kvadratić ispred sledećih imena:

Donald Tusk

Žan-Klod Junker

Antonio Tajani

Federika Mogerini

A sada pokušaj da ih povežeš sa poslovima koje obavljaju upisivanjem odgovarajućeg broja u kvadratiće:

predsednik
Evropskog
parlamenta

visoki predstavnik
Evropske unije za
spoljnu politiku
i bezbednost i
potpredsednik Evropske
komisije

predsednik
Evropskog
saveta

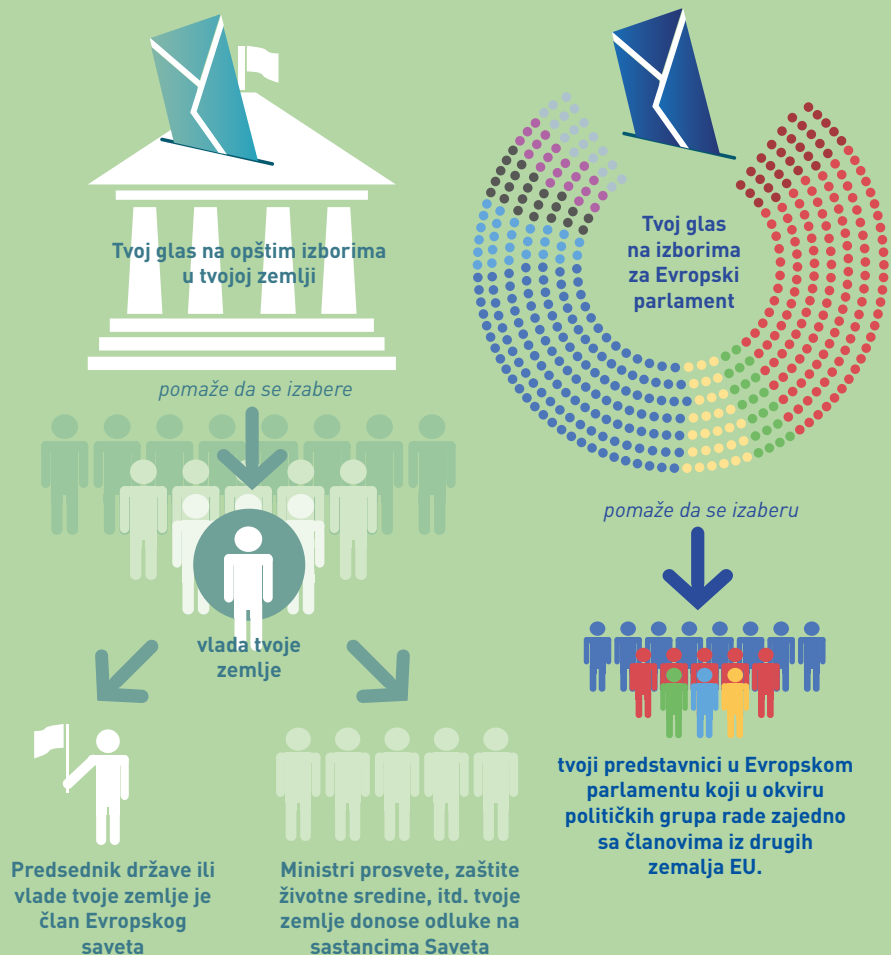
predsednik
Evropske komisije

Tvoj uticaj kao građanin Evropske unije

Kao građanin EU možeš uticati na politiku EU na nekoliko načina:

Prvo, glasanjem na **opštim izborima u tvojoj zemlji**: po pravilu, partija koja pobjedi formira vladu tvoje zemlje. Ministri te vlade predstavljaju tvoju zemlju u Savetu Evropske unije, koji ima važnu ulogu u donošenju zakona EU.

Drugo, glasanjem na **izborima za Evropski parlament**: Evropski parlament igra podjednako važnu ulogu u zakonodavstvu EU i tvoj će glas uticati na određivanje stava Evropskog parlamenta prema predloženim zakonima. Najveća politička grupa u Evropskom parlamentu obično odlučuje o tome ko će biti predsednik Evropske komisije, što znači da tvoj glas i na to ima uticaja.

Više o tome kako možeš uticati na politiku EU vidi na: europa.eu/!pP63DG

Treće, kao građanin Evropske unije, možeš **da izraziš svoje mišljenje učestvovanjem u javnim raspravama putem interneta**. Pre nego što budu sačinjeni predlozi novih zakona EU i tokom čitavog procesa odlučivanja o tim zakonima, Evropska komisija traži mišljenje svojih građana i zainteresovanih strana.

Četvrto, možeš izraziti svoje mišljenje o onome što se dešava u EU tokom mnogobrojnih dijaloga s građanima koji se održavaju širom EU. Ta okupljanja daju priliku da raspravljaš o evropskoj politici sa komesarima i drugim visokim zvaničnicima. Proveri da li se dijalog u tvom kraju nedavno održao ili će u skorije vreme biti održan na europa.eu/!CM89Vn

Logo Evropske građanske inicijative

Naposletku, građani EU mogu da pokrenu ili podrže neku **Evropsku građansku inicijativu** europa.eu/!JC69Xw. U praksi, to znači da građani mogu pozvati Evropsku komisiju da predloži zakon o nekom pitanju za koje je EU nadležna, poput zaštite životne sredine, poljoprivrede ili saobraćaja. Da bi se pokrenula Evropska građanska inicijativa potrebno je milion ljudi, odnosno svega 0,2% stanovništva EU, iz barem sedam zemalja.

DA LI ZNAŠ?

Predstavnici Evropske komisije su tu da bi te saslušali i s tobom razgovarali u tvojoj zemlji. Možeš da izraziš svoje mišljenje ili jednostavno saznaš šta te zanima o EU na svom jeziku bilo u predstavništvima Evropske komisije u tvojoj zemlji, bilo u Europe Direct informacionim centrima. Njihove kontakt informacije nalaze se na kraju ove brošure.

VEŽBANJE 10

PRIORITETI TVOG PREDSTAVNIKA U EVROPSKOM PARLAMENTU

U malim grupama sačinite spisak pet glavnih tema koje biste želeli da vaš poslanik zastupa pred Evropskim parlamentom. Kao primer možeš pogledati odluku Parlamenta da se smanji upotreba plastičnih kesa u Evropi: europa.eu/!Bt79yQ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

KAO GRAĐANI EVROPE UŽIVAMO NEKE OSNOVNE DOBROBITI KOJE UZIMAMO ZDRAVO ZA GOTOVO, UKLJUČUJUĆI TO ŠTO ŽIVIMO NA KONTINENTU GDE NEMA RATOVA, ŠTO PRIPADAMO NAJVEĆOJ SVETSKOJ EKONOMIJI I ŠTO SMO SLOBODNI DA PUTUJEMO U DRUGE EVROPSKE ZEMLJE I ŽIVIMO U NJIMA. TAKOĐE, UŽIVAMO NEKE MANJE OČIGLEDNE PREDNOSTI – SVAKODNEVNE KORISTI KOJE MNOGO ZNAČE. U OVOM POGLAVLJU ĆEMO SE POZABAVITI NEKIM PRIMERIMA KOJI POKAZUJU KOLIKO JE EVROPSKA UNIJA ZNAČAJNA ZA SVOJE GRAĐANE.

KAKO EVROPSKA UNIJA UTIČE NA TVOJ SVAKODNEVNI ŽIVOT?

Evropska unija ne može da se bavi svime, niti je to ikada bio njen cilj. Nadležnost EU jasno je određena i ograničena njenim ugovorima. Opšte načelo jeste da EU treba da dela samo kad se neki cilj može bolje ostvariti na nivou Unije nego na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou. Ako si se ikada zapitao šta je EU učinila i i dalje čini za tebe, navešćemo samo nekoliko njenih dostignuća.

BEZBEDNO I LAKO PUTOVANJE PO EVROPSKOJ UNIJI

Putovanje po Evropi je mnogo lakše nego što je bilo ranije. Većina zemalja EU i neke zemlje koje nisu članice ukinule su između sebe pogranične kontrole. Te zemlje potpisale su Šengenski sporazum, nazvan po luksemburškom selu gde je prvi sporazum za ukidanje pogranične kontrole potpisan 1985. godine.

Kao građanin Evropske unije, možeš putovati u 26 zemalja „Šengenske zone“: 22 zemlje članice EU (Austrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Holandija, Italija, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nemačka, Poljska, Portugalija, Slovačka, Slovenija, Španija i Švedska) kao i Island, Lihtenštajn, Norvešku i Švajcarsku. Ujedinjeno Kraljevstvo i Irska su odlučile da ne budu deo Šengenskog prostora, dok Bugarska, Hrvatska, Kipar i Rumunija još nisu u mogućnosti da se u njega uključe. Kada putuješ u zemlju koja ne pripada Šengenskoj zoni ili takvu zemlju napuštaš, potrebno je da uz sebe imaš važeći pasoš ili ličnu kartu.

VEŽBANJE 11

ŠENGENSKA ZONA

Da li je tvoja zemlja deo Šengenskog prostora? Da li ste ti ili neko iz tvoje porodice nedavno putovali u neku drugu zemlju EU? Jesi li morao/ morala da prođeš pograničnu kontrolu? Svakog dana 1,7 miliona ljudi prelazi unutrašnje granice zemalja EU radi posta. Koliko misliš da Šengen znači njima i privredama njihovog kraja? Podelite se u manje grupe i razgovarajte o tome.

Kada putuju kroz Evropu, svi građani EU u svim zemljama Unije su:

- zaštićeni punim paketom prava putnika, bilo da putuju avionom, vozom, brodom ili autobusom; mogu, na primer, u pojedinim slučajevima dobiti nadoknadu ako im je let otkazan;
- zaštićeni kada kupuju paket-aranžmane, što znači da agencija koja im je prodala aranžman mora da se pozabavi njihovom žalbom (ako je, na primer, smeštaj koji dobiju neadekvatan);
- zaštićeni ako tur-operator ili avio-prevoznik odu u stečaj;
- u mogućnosti da traže pomoć od konzulata ili ambasade bilo koje zemlje EU kada putuju u zemlju izvan EU u kojoj njihova zemlja nema predstavništvo – mogu, primera radi, tražiti pomoć ako izgube važna dokumenta ili dožive tešku nesreću.

DA LI ZNAŠ?

Možeš proveriti svoja prava kao putnika Evropske unije bilo kada i bilo gde. Samo preuzmi sa interneta aplikaciju za prava putnika na europa.eu/!Fk66KJ

STUDIRAJ, STAŽIRAJ I RADI BILO GDE U EU

Zahvaljujući EU, mnogi mladi ljudi koriste pravo da se potpuno slobodno kreću unutar Unije.

Kao građanin EU, imaš pravo da:

- stažiraš i studiraš bilo gde u EU, pod istim uslovima kao i lokalno stanovništvo;
- radiš bilo gde u EU i da uživaš pogodnosti tržišta rada koje obuhvata celokupnu EU.

DA LI ZNAŠ?

Kako bi podržala ulazak mladih građana EU na tržište rada, Komisija je napravila sajt „Your First EURES job“ (www.yourfirsteuresjob.eu) preko kojeg mladi između 18 i 35 godina iz EU, Norveške i sa Islanda mogu da traže posao ili priliku za stažiranje odnosno pripravništvo u drugoj zemlji. To takođe služi poslodavcima da pronađu kandidate u drugim evropskim državama kako bi popunili radna mesta.

ERAZMUS+

Možda si već čuo ili ćeš uskoro čuti za program „Erasmus ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus. Taj program EU pomaže mladima da provedu neko vreme u inostranstvu. Studenti dobijaju novčanu i organizacionu pomoć da bi proveli vreme na univerzitetu koji pripada evropskom univerzitetskom partnerstvu. Evropski sistem bodovanja obezbeđuje da se ocene stečene u inostranstvu mogu preneti na studije u domovini.

Škole mogu saradivati sa drugim školama ili organizacijama u drugim zemljama EU. Većina takvih partnerstava zahteva učesće najmanje tri organizacije iz tri zemlje. Pitaj profesora ili direktora svoje škole da proveri koje mogućnosti Erasmus+ pruža za strateško partnerstvo.

Možeš se prijaviti za stručnu praksu u inostranstvu. Svake godine, mnogi mladi građani EU provode deo pripravničkog staža u nekoj drugoj zemlji Evropske unije. Program saraduje sa preduzećima i ustanovama koje oglašavaju projekte za koje se mladi mogu prijaviti.

Tell us the + of your Erasmus+

Roberto Breeveld – 30
Netherlands
eTwinning with
5 countries, 2012

Roberto is a geography teacher who led two eTwinning projects, organising virtual student exchanges with five countries. By interacting with people from other cultures, his pupils gained new perspectives and improved their English. Now Roberto is an enthusiastic eTwinning ambassador.

Discover inspiring Erasmus+ stories or share yours on ec.europa.eu/erasmus30

#ERASMUSPLUS

DA LI ZNAŠ?

Otkad je prvi Erasmus program započet 1987. godine, više od 5 miliona mladih ljudi iskoristilo je prilike koje taj program pruža. Upoznaj se bliže sa programom Erasmus+ na ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus

PROGRAM GARANCIJE ZA MLADE

Mnogi mladi nemaju veštine i kvalifikacije koje poslodavci traže. Kroz Program garancije za mlade (europa.eu/vb63ug), Evropska unija se stara da mladi ljudi steknu veštine potrebne poslodavcima – obezbeđujući im obuku bilo kroz stručnu praksu, bilo kroz individualno savetovanje.

POGLEDAJ VIDEO

<http://europa.eu/!cQ63fg>

EVROPSKI KORPUS SOLIDARNOSTI

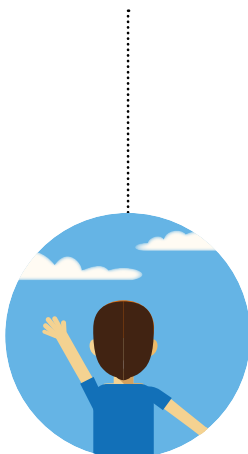
Evropska unija je pokrenula novu inicijativu za mlade koji žele da daju značajan doprinos društvu i pokažu solidarnost sa svojom zajednicom. Evropski korpus solidarnosti pruža priliku ljudima između 18 i 30 godina da učestvuju u najrazličitijim aktivnostima, bilo kroz dobrovoljan rad bilo kroz zaposlenje. Učešće u programu može se za mnoge mlade ljude ispostaviti kao odskočna daska u nalaženju posla.

Zanima li te da učestvuješ? Pročitaj više o toj inicijativi i saznaj šta se nudi u oblasti obrazovanja i jezika i novčane podrške, i prijavi se putem sajta europa.eu/youth/solidarity_en

VEŽBANJE 12

VOLONTIRANJE ILI STUDIRANJE U INOSTRANSTVU

Možeš li da vidiš sebe kako volontiraš u inostranstvu ili studiraš jedan ili dva semestra na univerzitetu u drugoj zemlji EU? U parovima, napravite spisak sa četiri razloga za takav korak i četiri protiv njega. Koji je izbor prevagnuo? Uporedite svoje rezultate sa drugovima iz odeljenja i porazgovarajte o njima.

SLOBODNO KRETANJE ROBE, USLUGA I KAPITALA U EVROPSKOJ UNIJI

Zahvaljujući jedinstvenom tržištu EU, sloboda kretanja nije obezbeđena samo ljudima, već i robi, uslugama i kapitalu. A „kapital“ ne podrazumeva samo novac, nego i investicije, zajmove i kredite, kao i druge poslove koji se obavljaju sa finansijskim ustanovama poput zadužbina i legata. Sve to privrednicima EU omogućava da posluju u više zemalja i budu konkurentni u čitavom svetu. Nezavisno od veličine, preduzeća imaju pristup nacionalnim tržištima svih zemalja EU i potencijalnim klijentima kojih je 510 miliona. Kakvu korist od toga imaš ti? Pa tu što velika konkurencija snižava cene proizvoda i podstiče raznovrsniju ponudu i robe i usluga.

VEŽBANJE 13

ŠTA SLOBODA KRETANJA PRAKTIČNO ZNAČI ZA TEBE?

Poveži navedene primere sa četiri svojstva jedinstvenog tržišta (slobodom kretanja ljudi, robe, usluga i kapitala) i označi odgovarajuće polje.

	slobodno kretanje ljudi	slobodno kretanje robe	slobodno kretanje usluga	slobodno kretanje kapitala
1 Mogu da u inostranstvu kupim polovni automobil i da ga dovezem kući bez plaćanja carine.	☐	☐	☐	☐
2 Mogu da putujem kuda hoću u EU.	☐	☐	☐	☐
3 Mogu da studiram u drugoj zemlji EU.	☐	☐	☐	☐
4 Kupatilo mojih roditelja može da renovira keramičar iz neke druge zemlje EU.	☐	☐	☐	☐
5 Roditelji mogu da mi pošalju novac u zemlju gde studiram.	☐	☐	☐	☐
6 Mogu da radim u drugoj zemlji EU.	☐	☐	☐	☐
7 Mogu da kupim robu preko interneta iz neke druge zemlje EU bez plaćanja carine.	☐	☐	☐	☐

ZDRAVSTVO I BEZBEDNOST U EVROPSKOJ UNIJI

Ako se razboliš ili doživiš nesreću prilikom posete nekoj drugoj zemlji EU, kao građanin EU imaš pravo na neophodnu zdravstvenu zaštitu pod istim uslovima kao i građani te zemlje. Pre puta u inostranstvo traži od ustanove koja ti pruža zdravstveno osiguranje Evropsku karticu zdravstvenog osiguranja.

Građani EU takođe uživaju bezbednu, odgovarajuće obeleženu, visokokvalitetnu hranu. Standardi Evropske unije za bezbednost hrane su među najvišima u svetu. EU je uspostavila obavezne provere kvaliteta duž celog lanca proizvodnje hrane kako bi osigurala da biljke i životinje budu zdrave, da hrana kako za ljude tako i za životinje bude bezbedna, a proizvodi obeleženi na odgovarajući način.

DA LI ZNAŠ?

Sistem brzog uzbuđivanja o neprehrambenim i opasnim proizvodima omogućava brzu razmenu informacija između nacionalnih organa 31 zemlje i Evropske komisije u vezi sa opasnim proizvodima na tržištu. Ako proizvođač ili distributer otkrije da je neki proizvod koji nudi opasan, dužan je da o tome obavesti nadležnu nacionalnu ustanovu. Saznaj više na: europa.eu/!Ku94nH

VEŽBANJE 14

EVROPSKE OZNAKE

Zakoni EU propisuju stroga pravila kad je reč o označavanju određenih proizvoda poput prehrambenih namirnica, pića i kozmetike, kako se ne bi ugrozilo zdravlje i bezbednost potrošača i omogućilo im se da donesu prave odluke. Ukoliko proizvod nije ispravno označen neće mu biti dozvoljeno da se nađe u prodaji.

Da li prepoznaješ ove oznake? Gde se one mogu naći? Šta znače?

1

2

3

4

5

PRAVA POTROŠAČA U EU

Kada kupuješ u EU tvoja prava su zaštićena raznoraznim zakonima. Na primer, kao potrošač EU uživaš garanciju od najmanje dve godine za proizvode, poput elektronske opreme, kupljene u EU. To znači da ako se, na primer, tvoj mobilni telefon pokvari posle godinu dana korišćenja biće popravljen ili zamenjen bez nadoknade, bez obzira na to u kojoj je zemlji EU kupljen.

Od 2015. godine, potrošači u EU su takođe bolje zaštićeni prilikom internet kupovine. Na snazi je zakon koji:

- daje rok od 14 dana da vratiš proizvod koji si kupio na daljinu, bilo preko interneta ili telefona;
- zabranjuje skrivene onlajn troškove i naknade;
- zabranjuje postojanje unapred označenih polja na sajtovima, kojima su ranije na ovaj način kupci bivali prevareni jer bi neznajući, na primer, kupili putno osiguranje ili unajmili automobil a da im to nije bila namera.

DA LI ZNAŠ?

Šta bi uradio da si kupio novi televizor a da ti nije isporučen ili da ti je stigla neispravna roba iz druge zemlje EU? E pa sada možeš da dobiješ svoj novac natrag. Od jula 2017. pojedinačni kupci i mala preduzeća mogu da reše prekogranične reklamacije u iznosu do € 5000 zahvaljujući revidiranoj evropskoj proceduri za sitne reklamacije: europa.eu/!fp68bj

Kvalitetne telekomunikacije u EU

Mnogi od nas koriste pametne telefone i tablete.

Kao građanin EU možeš:

- da koristiš zagarantovane fiksne telekomunikacione usluge prihvatljivog kvaliteta po pristupačnim cenama, bez obzira u kojoj zemlji EU živiš;
- da s lakoćom kupuješ i upoređuješ cene, budući da operateri moraju da jasno navedu i daju pravovremeno ažurirane informacije u vezi sa svojim cenama i tarifama;
- da promeniš svog operatera bez promene broja telefona, u roku od 1 dana;
- da koristiš svoj mobilni telefon bilo gde u EU isto kao što to činiš u svojoj zemlji.

DA LI ZNAŠ?

Od 2007. godine cene za usluge rominga su se smanjile za više od 90%. Svi stanovnici EU od juna 2017. imaju na raspolaganju uslugu „Roam like at home“ po kojoj korisnici plaćaju uslugu prema cenama domaćeg saobraćaja bez obzira u koji deo EU putuju.

ZAJEDNIČKA VALUTA U 19 ZEMALJA: EVRO

Godine 2002. novčanice i kovanice evra uvedene su u 12 zemalja Evropske unije, a do sada je 19 zemalja zamenilo svoje nacionalne valute za evro. Više od 337 miliona Evropljana, tj. dve trećine celokupnog stanovništva EU, svakodnevno se koristi evrom.

Brojne su prednosti korišćenja zajedničke valute na jedinstvenom tržištu, na kojem ljudi iz različitih zemalja mogu zajedno da trguju. Potrošači sada mogu mnogo lakše da porede cene kod kuće, u inostranstvu i onlajn. Kompanije mogu da obračunaju troškove i naplate kupcima u jednoj valuti, nebrinući o kolebanja kursa, dok ukidanje troškova transakcija doprinosi stabilnosti cena.

DA LI ZNAŠ?

Sve kovanice evra imaju isto naličje na kome je prikazana mapu Evrope, dok svaka zemlja ima sopstveni dizajn za lice. Da li prepoznaješ simbol na ovoj kovanici od €2? Da li znaš iz koje zemlje potiče?

VEŽBANJE 15

KOJE ZEMLJE PRIPADAJU EVROZONI?

U tabeli u produžetku navedeno je svih 28 zemalja EU. Označi onih 19 koje su u evrozoni i koriste evro kao svoju valutu.

☐ Austrija	☐ Danska	☐ Mađarska	☐ Malta	☐ Slovenija
☐ Belgija	☐ Estonija	☐ Irska	☐ Holandija	☐ Španija
☐ Bugarska	☐ Finska	☐ Italija	☐ Poljska	☐ Švedska
☐ Hrvatska	☐ Francuska	☐ Letonija	☐ Portugalija	☐ Ujedinjeno Kraljevstvo
☐ Kipar	☐ Nemačka	☐ Litvanija	☐ Rumunija	
☐ Češka	☐ Grčka	☐ Luksemburg	☐ Slovačka	

DA LI ZNAŠ?

Budžet Evropske unije za 2017. godinu iznosi 157 milijardi evra, što je oko 1% celokupne vrednosti robe i usluga koje proizvodi EU. Veći deo novca Evropske unije (94%) troši se na projekte i programe od kojih koristi imaju studenti, naučnici, poljoprivrednici, privrednici, organizacije, gradovi i regioni širom EU. Novac se takođe preusmerava na razvijanje zemalja izvan EU. Oko 6% budžeta se troši na administraciju.

EU ULAŽE U TVOJ REGION

Zemlje i regioni Evropske unije nisu samo različitih veličina, već se razlikuju i po stopi razvoja. U prethodnim godinama EU je finansirala hiljade projekata od kojih su, kad je reč o unapređenju kvaliteta života građana, privrednom rastu i otvaranju radnih mesta, korist imale sve zemlje pojedinačno, kao i EU u celini.

Ljudi nisu uvek svesni da je EU finansirala ili finansira projekte u njihovoj blizini. Međutim, projekti koje je finansirala EU doveli su do otvaranja miliona novih radnih mesta, razvoja hiljada kilometara puteva od strateškog značaja, energetske i internet mreže; investirano je u istraživanje i inovacije, zaštitu kulturne baštine, predele prirodne lepote, i još mnogo toga.

Pogledaj ove sajtove i upoznaj se sa još nekim primerima projekata u tvojoj zemlji koje je finansirala EU. Videćeš koliko ti je EU bliža nego što si mislio:

europa.eu/!Tt44tv i europa.eu/!wC93kF.

VEŽBANJE 16

EU U TVOM SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

Ovde je navedeno deset primera koji ilustruju na koje je sve načine EU prisutna u svakodnevnom životu svojih građana. Izaberi tri koji su po tebi najvažnija, uporedi svoje odgovore sa odgovorima tvojih drugova i obrazloži svoj izbor.

Možeš da putuješ, studiraš i živiš u bilo kojoj zemlji EU. Svako može da sam izabere gde bi želeo da živi ili traži posao. Slobodno kretanje ljudi omogućeno je jedinstvenim evropskim tržištem.

Uklonivši prepreke, EU je omogućila slobodnu razmenu dobara između svojih članica. To znači da možeš da proizvedeš, prodaš i kupiš robu gde god želiš u EU. To takođe znači da je kupcima dostupan veći izbor proizvoda i niže cene.

U današnje vreme je veoma lako putovati kroz Evropu. Šengenski sporazum je uklonio pogranične kontrole između većine zemalja EU. Većinu granica unutar EU možeš preći bez pokazivanja pasoša.

Može ti se desiti da se razboliš ili doživiš nesreću na putovanju u drugu zemlju EU. Kao građanin EU imaš pravo na bilo koju hitnu medicinsku intervenciju. Evropska kartica zdravstvenog osiguranja omogućava ti korišćenje državnih zdravstvenih usluga u inostranstvu po istoj ceni koju plaćaju lokalni stanovnici.

Avionske karte su značajno pojeftinile poslednjih godina. EU je razbila državne monopole i dozvolila konkurenciju u sektoru avio-prevoza. Sve više gradova danas ima sopstvene aerodrome i sve je više direktnih letova koji te gradove povezuju. Prava putnika su takođe povećana.

Korišćenje mobilnog telefona i pametnih uređaja u inostranstvu je u poslednjih par godina postalo mnogo jeftinije. Pravila EU su u velikoj meri umanjila troškove (više od 90% od 2007. godine) ograničivši cene. Troškovi rominga su ukinuti u junu 2017, što znači da kada koristiš mobilni u inostranstvu plaćaš isto kao kod kuće.

Najkraći garantni period za robu široke potrošnje, poput elektronskih uređaja, sada iznosi dve godine. To znači da ako ti se mobilni telefon pokvari posle godinu dana korišćenja možeš da ga popraviš ili zameniš bez nadoknade. Takođe nije više važno u kojoj zemlji EU je proizvod kupljen.

Zakoni EU te štite kad god naručuješ ili kupuješ robu a da nije u radnji. Na primer, ako se pretplatiš na neku uslugu ili potpišeš ugovor na ulici ili kupiš neki proizvod preko interneta, dozvoljeno ti je da se predomisliš. Imaš pravo da otkažeš narudžbinu i vratiš robu u roku od 14 dana.

Kao kupac možda želiš da „kupuješ zeleno“, a energetska oznaka EU može ti pomoći da napraviš pravi izbor. Mnogi proizvodi poput sijalica, veš mašina, frižidera i televizora nose energetska oznaku EU. Ona omogućava lakšu identifikaciju energetski najefikasnijih proizvoda, označenih sa „A+++“.

U EU možeš uživati u kupanju i ispijanju čiste vode. Zagađenje okoline ne poznaje granice, a čist vazduh i voda su, naravno, veoma važni. EU je uvela obavezna, sve-evropska ograničenja na zagađenje vode i vazduha, a zemlje EU moraju da se postaraju da se ovi nivoi poštuju.

EVROPSKA UNIJA JE POSTIGLA CILJ ZBOG KOG JE I STVORENA: DOVELA JE DO MIRA MEĐU SVOJIM ČLANICAMA – TAJ MIR TRAJE VIŠE OD 60 GODINA. ALI U KOM PRAVCU SE KREĆEMO? U OVOM POGLAVLJU ĆEŠ SAZNATI VIŠE O TOME KAKO SE EU NOSI SA IZAZOVIMA DANAŠNJICE I KOJI SU NJENI GLAVNI PRIORITETI.

KOJI SU PLANOVI EVROPSKE UNIJE?

10 PRIORITETA EU

Danas je Evropska unija suočena sa velikim izazovima u vidu nezaposlenosti, migracija, klimatskih promena i terorizma, i mnogih drugih. Mnogi građani su izgubili poverenje u političare. Sada se preispituju neka od postignuća evropskih integracija, poput slobode kretanja ljudi.

U svetlu ovih izazova, novoizabrani predsednik Evropske komisije, Žan-Klod Junker, predstavio je 2014. godine politički program s namerom da Uniji da novi podstrek.

Na osnovu nadležnosti koje su iscertane u evropskim ugovorima, Junker je odredio 10 ključnih prioriteta na koje EU, kao celina, treba da usmeri svoju pažnju u godinama koje dolaze kako bi iskoristila prilike koje ovi trendovi pružaju. Ovo poglavlje se bavi tim prioritetima.

Zajedno sa uobličavanjem ovih 10 prioriteta, Evropska komisija je pozvala sve vlade zemalja EU, civilno društvo, zainteresovane strane i građane da promisle o budućnosti Evrope.

Naša deca zaslužuju Evropu koja štiti njihov način života. Ona zaslužuju Evropu koja im daje snagu i koja ih brani. Oni zaslužuju Evropu koja štiti. Vreme je da mi – institucije, vlade i građani – svi preuzmemo odgovornost za izgradnju takve Evrope. Zajedno.

ŽAN-KLOD JUNKER,
predsednik Evropske komisije
Govor o stanju Unije, 2016. godina

O ovim
konsultacijama
možeš više saznati na:
europa.eu/!wC97Bp

1. Radna mesta, privredni rast i investicije

Evropa izlazi iz najgore ekonomske i finansijske krize još od 30-tih godina XX veka. Posledica te krize jeste da su mnogi ljudi izgubili posao i broj investicija u EU je smanjen. Glavni prioritet Evropske unije je da Evropa nastavi da raste i da se broj radnih mesta poveća, naročito za mlade ljude, a da se pri tome ne stvaraju novi dugovi.

Godine 2015, Evropska unija je osnovala Evropski fond za strateške investicije. Ovaj fond, koji je pokrenut sa početnom sumom od 21 milijarde evra izdvojenom iz budžeta EU, privlači javne i privatne investitore koji će strateški ulagati u sektore kojima je to najpotrebnije. Ova ulaganja, za koja se očekuje da premaše 315 milijardi evra u periodu od 3 godine, naročito će se fokusirati na infrastrukturu, inovacije, postojeća manja preduzeća i osnivanje novih. Investicioni plan već daje rezultate. Fond je u prvih 18 meseci svog rada pokrenuo nove investicije u vrednosti od 138,3 milijardi evra u 27 zemalja članica i odobrio brojne projekte, stvorivši više od 100 000 novih radnih mesta. Imajući u vidu konkretne rezultate ovog fonda Evropska komisija je u septembru 2016. predložila da se rad fonda produži do kraja 2020. i da se ukupni investicioni cilj poveća na 500 milijardi evra.

Saznaj više na:
europa.eu/!Vb77ut

VEŽBANJE 17

STVARANJE NOVIH RADNIH MESTA ZA MLADE

Evropska unija pomaže privredni rast i stvaranje novih radnih mesta tako što privlači kapital potencijalnih investitora iz EU. Šta bi još mogla EU da uradi kako bi se povećao broj radnih mesta za mlade ljude?

Podelite se u manje grupe i prodiskutujte o ovome.

VEŽBANJE 18 BUDUĆNOST DIGITALNE TEHNOLOGIJE

Da li koristiš onlajn/digitalne proizvode i/ili usluge? Podelite se u manje grupe i porazgovarajte o svojim iskustvima i razmenite ideje o tome kako vidite budućnost interneta i digitalnih tehnologija.

2. Jedinstveno digitalno tržište

Internet i digitalne tehnologije menjaju naš svet. Bilo da gledaš filmove, kupuješ ili studiraš, velika je verovatnoća da za to koristiš internet. Međutim, dok te on besprekorno služi u tvojoj zemlji, možda si otkrio da nekim domenima nije moguće pristupiti u drugim zemljama EU. Ova ograničenja pristupu internetu znače da građani propuštaju prilike da kupuju robu i usluge: samo 15% građana EU kupuje robu iz drugih zemalja EU preko interneta.

Međutim, ova brojka će se verovatno povećati budući da EU radi na uspostavljanju novih pravila koja će pomoći ljudima i kompanijama da sa lakoćom kupuju i prodaju proizvode i usluge preko interneta u svim zemljama, kao što to čine u svojoj.

Ipak, nemaju svi građani i preduzeća pristup brzom internetu i onlajn ponudama. EU stoga radi na unapređivanju digitalne infrastrukture. Želja Unije jeste da brzi internet bude dostupan svima, pa i onim ljudima koji žive i rade u zabačenim i seoskim sredinama. Predsednik Juncker je 2005. godine najavio plan vredan 120 miliona evra koji predviđa uvođenje besplatnog bežičnog interneta u parkove, na gradske trgove, u biblioteke i javne ustanove u gradovima i selima širom Evropske unije do 2020. godine. EU je već napravila iskorak ka ostvarenju ovog cilja.

Saznaj više na:
europa.eu/!ck99dW

DA LI ZNAŠ?

Geolokacija je u središtu digitalne revolucije koja je u toku. EU je investirala u sopstveni globalni satelitski sistem navigacije, nazvan Galileo. Galileo će udesetostučiti preciznost geolociranja i omogućiti razvoj inovativnih usluga koje mogu preobraziti naš svakodnevni život, poput vozila bez vozača i unapredene mreže gradskog prevoza. Galileo sistem sada ima 18 satelita u orbiti i počeo je da nudi svoje usluge javnim ustanovama, kompanijama i građanima. Očekuje se da će sistem biti završen do 2020. godine i činiće ga ukupno 30 satelita. Nijedna evropska zemlja ne bi mogla ovo sama da izvede.

VEŽBANJE 19

ŠTEDNJA ENERGIJE

Čak i mali koraci igraju važnu ulogu u uštedi energije. U manjim grupama razgovarajte o tome šta već činite, šta biste mogli učiniti još, kao i o tome šta niste spremni da učinite kako bi se potrošnja električne energije smanjila.

Saznaj više na:
europa.eu/ljN48TP

3. Energetska unija i klima

Svaki građanin Evropske unije trebalo bi da ima pristup bezbednoj, održivoj, pristupačnoj i konkurentnoj električnoj energiji i jedan od najvećih izazova sa kojima se evropski energetska sistem susreće jeste ispunjenje ovog zadatka. Međutim, danas, kada se svetska klima menja i atmosfera Zemlje se sve više zagreva, EU je najveći uvoznik energije u svetu (uvozi 53% svoje energije), 75% domova u Evropskoj uniji je energetska neefikasno, a veleprodajna cena struje u Evropi je 30% veća od njene cene u SAD.

Kako bi se ova situacija popravila, EU je sebi postavila ambiciozne klimatske i energetske ciljeve koje treba da ispuni do 2030. godine. To su:

- smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte za 40%;
- povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (vetar, solarna energija, biogoriva) za 27%;
- smanjenje potrošnje energije za 27%.

Ipak, Evropska unija ne može sama da se izbori sa klimatskim promenama. EU takođe radi na tome da promoviše snažnu globalnu aktivnost preko Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih foruma. Godine 2015, na Konferenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama održanoj u Parizu, prvi put je postignut globalni dogovor o zajedničkoj borbi protiv klimatskih promena. U tome je EU imala značajnu ulogu.

DA LI ZNAŠ?

Dvadeset odsto budžeta EU je namenjeno projektima usmerenim na borbu protiv klimatskih promena. Osim toga, barem 40% Evropskog fonda za strateške investicije namenjeno je podršci projektima koji se na ovaj ili onaj način bave klimatskim promenama.

4. Unutrašnje tržište

Jedinstveno tržište jedno je od najvećih postignuća Evropske unije. Ono omogućava slobodnije kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala. Ono pruža mogućnosti profesionalcima i privrednicima, a potrošačima veći izbor i niže cene. Takođe omogućava ljudima da putuju, žive, rade i studiraju gde god poželeva.

Uprkos uspehu jedinstvenog tržišta, dešava se da se koristi od njega ne ostvare jer se pravila ili ne poznaju ili ne primenjuju. Ili se jednostavno nešto drugo pojavi kao prepreka.

Evropska unija je odlučila da zaokruži svoje unutrašnje tržište za robu i usluge i da od njega napravi mesto u kome kompanije i industrija mogu da rastu, a zatim dostignu uspeh i na svetskom nivou. Da bi se ovo postiglo, Evropska komisija je:

- stvorila „Uniju tržišta kapitala“ i time malim preduzećima olakšala prikupljanje novca i učinila Evropsku uniju privlačnijom za ulaganja;
- podstakla radnike da traže poslove u drugim zemljama EU kako bi se popunila slobodna radna mesta i zadovoljila potreba za radnicima sa posebnim veštinama;
- ojačala društveni aspekt;
- povelu borbu protiv utaje poreza i poreskih prevara.

Saznaj više na:
europa.eu/!ww63Qq

VEŽBANJE 20

SLOBODNO KRETANJE ILI PROTEKCIJONIZAM?

„Omogućivši slobodno kretanje ljudima, robi, uslugama i kapitalu, jedinstveno tržište pomaže razvoj i stvara radna mesta.“ Podelite se u dve grupe: jedna grupa podržava ovaj stav, a druga ne. Posle razgovora, svaka grupa bi trebalo da pred ostalima izloži svoje argumente.

Saznaj više na:
europa.eu/!jW98RX

5. Snažnija i pravednija ekonomska i monetarna unija

Ekonomska i monetarna unija predstavlja veliki korak u zbližavanju privreda zemalja EU. Ona olakšava poslovanje i saradnju zato što su ekonomska i poreska politika širom EU povezane; sve funkcioniše u skladu sa jedinstvenom monetarnom politikom i većina zemalja koristi jednu valutu – evro.

Kada je izbila globalna ekonomska kriza, Evropska unija i 28 zemalja članica su preduzele mere bez presedana kako bi zaštitile svoje privrede. Ove mere su građani teško podneli i one nisu uvek uzimale u obzir posledice po živote ljudi. Danas, EU želi da izvuče pouke i da kompletira ekonomsku i monetarnu uniju kako bi pomogla ugroženima i stvorila više radnih mesta. Time bi se osigurala stabilnost evra, ojačale javne finansije i podstakao društveni dijalog.

VEŽBANJE 21

EVROPSKI STUB SOCIJALNIH PRAVA

Evropska komisija predlaže jačanje društvenog aspekta Evropske unije. Uz pomoć „evropskog stuba socijalnih prava“, predloga pokrenutog u aprilu 2017. godine, nova i efikasnija prava za građane su izložena u tri poglavlja: jednake mogućnosti i pristup tržištu rada; pravedni uslovi rada; i socijalna zaštita i inkluzija.

Koje aspekte društvene angažovanosti u Evropi podržavaš? Neka svako za sebe izabere po tri principa sa spiska u nastavku za koje smatra da su najznačajniji za pravedniju Evropu, a potom razgovarajte o svojim izborima po grupama.

- Obrazovanje, obuke i doživotno učenje
- Ravnopravnost polova
- Sigurno i fleksibilno radno mesto
- Pristup informacijama o uslovima rada i zaštita u slučaju otkaza
- Socijalni dijalog i uključivanje radnika
- Ravnoteža između posla i života
- Minimalna zarada
- Zdravstvena zaštita
- Inkluzija osoba sa invaliditetom
- Rešavanje stambenih pitanja i pomoć beskućnicima

Saznaj više na:
europa.eu/!Rc63QY

6. Slobodna trgovina

Evropska unija svakog dana uvozi i izvozi robu i usluge u vrednosti više stotina miliona evra. Privrede 28 zemalja EU zajedno čine najveću privredu na svetu, najvećeg izvoznika i uvoznika, najvećeg investitora i primaoca stranih ulaganja, najvećeg donatora pomoći. Kada govori jednim glasom, Evropska unija ima mnogo snažniji glas u trgovinskim pregovorima – više no ijedna zemlja pojedinačno. Ova otvorena tržišta podstiču privredni rast i bolja radna mesta širom Evrope i u partnerskim zemljama. Ona takođe pružaju potrošačima EU mnogo više izbora, kupovne moći i pomažu firmama da se nadmeću na stranim tržištima.

Međutim, EU je svojim partnerima jasno stavila do znanja da slobodno tržište nije moguće po svaku cenu. Svaki trgovinski sporazum koji Evropska unija potpiše u ime zemalja članica mora da poštuje vrednosti EU, da bude transparentan, razuman i pravičan i da ne šteti građanima ili prirodi. Ekonomski i trgovinski sporazum između EU i Kanade, potpisan u oktobru 2016. godine i poznat kao CETA, dobar je primer ovog naprednog pristupa, kao i sporazum o slobodnoj trgovini koji pripremaju EU i Japan.

Možda si čuo za još jedan sporazum – transatlantsko trgovinsko i investiciono partnerstvo (TTIP) oko kojeg pregovaraju EU i SAD. Cilj sklapanja partnerstva je da se između ova dva bloka otvori što više trgovine i investicija, a da se pri tome ne žrtvuju evropski standardi kad je reč o bezbednosti hrane, zdravlju, socijalnoj bezbednosti i zaštiti podataka, i kulturnoj raznolikosti.

Saznaj više na:
europa.eu/!dF94PQ

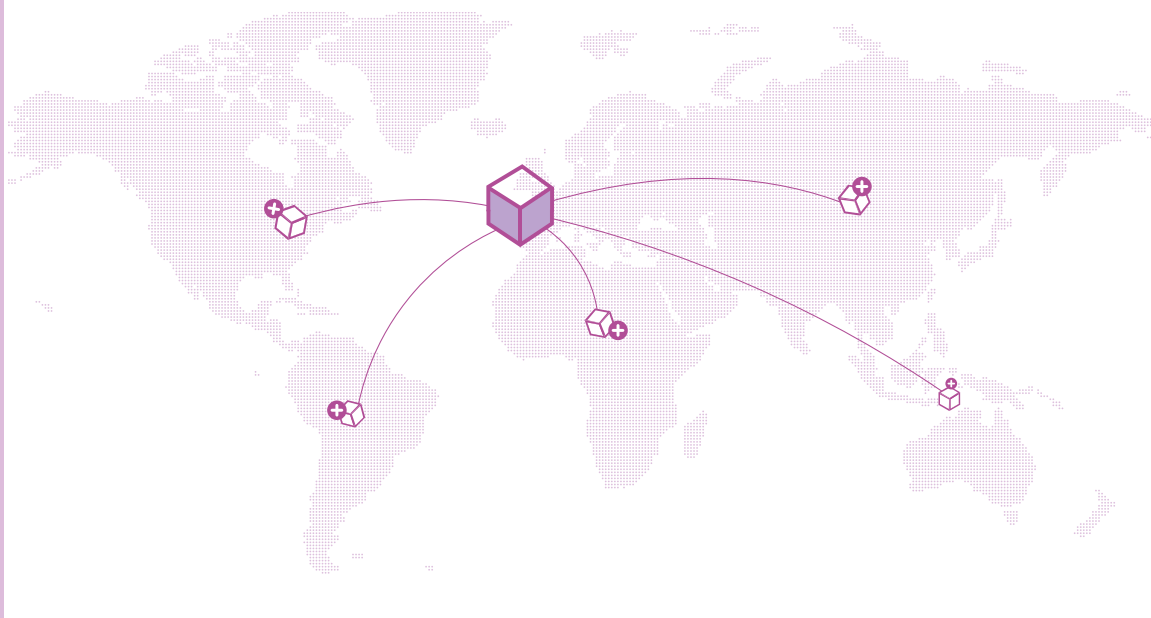
DA LI ZNAŠ?

Godine 2016. preko 31 milion radnih mesta je bilo podržano izvozom Evropske unije u zemlje koje nisu članice.

VEŽBANJE 22

SLOBODNA TRGOVINA I GLOBALIZACIJA

Roba se u današnje vreme više ne proizvodi kompletno i isključivo na jednom mestu. Jedan proizvod se sastavlja širom sveta, prateći niz pojedinačnih koraka. Podelite se u manje grupe, izaberite neki vama blizak proizvod ili uslugu (možda odevni predmet, mobilni telefon ili računar) i porazgovarajte o tome od čega je napravljen, odakle dolaze njegovi delovi i kako bi proširenje ili ograničenje slobodne trgovine moglo da utiče na cenu, materijal itd. Svoje ideje izložite drugim grupama.

DA LI ZNAŠ?

Ekonomski odnos između EU i SAD je najveći na svetu. Ova dva bloka zajedno čine 40% globalne privredne proizvodnje. Trgovinska razmena robe i usluga među njima na dnevnom nivou iznosi oko 2 milijarde evra. Evropske kompanije koje izvoze u SAD se ne nalaze samo u najvećim gradovima Evrope, već i po varošicama i selima. Klikni na mapu da vidiš koliko kompanija u tvojoj zemlji/regionu trenutno izvozi u SAD:

europa.eu/!Nh93vR

7. Pravda i osnovna prava

Saznaj više na:
europa.eu/!qc74tw

Evropska unija nije samo jedinstveno tržište za robu i usluge. Ona je takođe zajednica zasnovana na sledećim vrednostima: ljudskom dostojanstvu, slobodi, demokratiji, jednakosti, vladavini zakona i poštovanju ljudskih prava. Zbog toga je Evropska komisija preduzela korake kako bi unapredila zaštitu osnovnih prava u oblastima zaštite podataka, deljenja ličnih podataka i prava potrošača. Takođe je pojačala napore na uspostavljanju ravnopravnosti polova, suzbijanju diskriminacije i zaustavljanju trgovine ljudima.

Međutim, teroristički napadi počinjeni na tlu Evropske unije su pred njene članice postavile nove i jedinstvene izazove. Zbog toga EU radi na tome da razvije efikasan jedinstveni bezbednosni sistem. Na nivou unije pokrenut je niz mera sa ciljem da se stane na put svim vidovima terorističke pretnje. Ovo podrazumeva i sprečavanje radikalizacije uključujući i radikalizaciju preko interneta; putovanje radi izvršenja terorističkog napada ili podržavanje istog postalo je krivično delo; pojačane su mere otkrivanja terorizma zahvaljujući razmeni informacija; radi se na suzbijanju finansiranja terorizma; ograničava se pristup oružju i eksplozivu i podržavaju se zemlje partneri, naročito u oblasti Sredozemlja.

VEŽBANJE 23

EVROPSKE VREDNOSTI

Napravite male grupe i razgovarajte o sledećem:

- ▶ Da li vrednosti navedene u Članu 2 Povelje EU (poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine zakona i ljudskih prava) za vas imaju isto značenje? Na primer, šta u praksi znači „poštovanje ljudskog dostojanstva“?
- ▶ Koja je vrednost najvažnija svakom od vas ponaosob?
- ▶ Koje političke inicijative na nivou EU ili na nacionalnom nivou usmerene na zaštitu vrednosti EU podržavaš?

8. Migracije

EU je tokom 2015. i 2016. godine iskusila do tada neviđen priliv izbeglica i migranata. Više od milion ljudi je pristiglo u EU, većina bežeći od rata i terora u Siriji i drugim zemljama, a ostali u potrazi za svojim porodicama ili boljim životom.

Međutim, nijedna zemlja Evropske unije ne može niti treba sama da se suoči sa velikim prilivom migranata. Zbog toga, EU ulaže veće napore u spašavanje života, borbu protiv trgovine ljudima i saradnju sa zemljama iz kojih dolaze migranti ili kroz koje prolaze. Što je još važnije, EU želi da se izbori sa uzrocima koji teraju ljude da beže i migriraju: siromaštvo, rat, progon, kršenje ljudskih prava i prirodne katastrofe.

EU je već dosta učinila kako bi se izborila sa izbegličkom krizom i nastavlja da čini. Pored doniranja još novca, ona pomaže da se azilanti koji su već u Evropi rasporede kao i da se premeste ugroženi iz zemalja u susedstvu. Pored toga, kako bi se obezbedili načini da ljudi legalno uđu u Evropu, Evropska unija radi na tome da se bezbednost njenih granica poboljša i da se spreči krijumčarenje ljudi.

Saznaj više na:
europa.eu/!rg66cM

DA LI ZNAŠ?

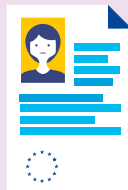
Dana 15. decembra 2015, Evropska komisija je usvojila važan paket mera koji se odnosi na upravljanje spoljnim granicama EU i zaštitu Šengenske zone, u kojoj ne postoje unutrašnje granice. Na primer, oformljena je Evropska granična i obalska straža kako bi se pojačalo i zajednički rukovodilo spoljnim granicama Unije.

DA LI ZNAŠ?

Traženje azila je osnovno pravo unutar EU i daje se **izbeglicama**. Zemlje EU imaju međunarodnu obavezu da daju azil, u skladu sa Konvencijom Ujedinjenih nacija o statusu izbeglica.

Izbeglica je osoba koja beži iz svoje zemlje i koja ne može da se u nju vrati iz opravdanog straha od progona.

Tražilac azila je osoba koja tvrdi da je izbeglica i koja je podnela zahtev za

Migrant je širi pojam od izbeglice i podrazumeva osobu koja napusti svoju zemlju kako bi se nastanila u nekoj drugoj, najčešće u potrazi za boljim životom.

međunarodnu zaštitu, ali čiji status nije konačno rešen.

VEŽBANJE 24

PODRŠKA EU IZBEGLICAMA I MIGRANTIMA

Porast broja izbeglica i migranata koji pristižu u EU stvara pritisak na čitavu Evropu. Na to je EU odgovorila preduzimanjem različitih mera.

Prvo, daj svoje mišljenje o merama koje su navedene u produžetku. Potom, radeći u manjim grupama, izaberite tri teme oko kojih se ne slažete i prodiskutujte o njima.

	Potpuno se slažem	Delimično se slažem	Delimično se ne slažem	Potpuno se ne slažem
1 EU je organizovala potragu za plovilima i spašavanje putnika u Sredozemnom moru, na taj način spašavajući hiljade života.	☐	☐	☐	☐
2 EU je oformila prihvatne centre u Grčkoj i Italiji i poslala eksperte kako bi obradili dolaske.	☐	☐	☐	☐
3 Zemlje EU treba da raspodele među sobom zahteve za azil. Ljudi kojima je potrebna međunarodna zaštita treba da se prevezu iz Grčke ili Italije u neku drugu zemlju EU.	☐	☐	☐	☐
4 Skoro 90% izbeglica i migranata je platilo organizovanim kriminalnim grupama da ih prebace preko granica EU. Zbog toga je EU pojačala borbu protiv kriminalnih mreža i krijumčara ljudi.	☐	☐	☐	☐
5 EU pomaže svojim članicama da vrate „neregularne“ migrante u zemlje porekla ukoliko se utvrdi da ovi nemaju prava da borave u EU.	☐	☐	☐	☐
6 EU pomaže unapređenje uslova života ilegalnih imigranata, kako ne bi bežali iz svojih zemalja.	☐	☐	☐	☐
7 EU želi da stvori sigurne i legalne načine za ulazak azilanata u EU, kako ne bi morali da rizikuju svoje živote obraćajući se krijumčarima i trgovcima ljudi.	☐	☐	☐	☐
8 EU je unapredila kontrolu svojih spoljnih granica.	☐	☐	☐	☐
9 Mnogima koji stižu u EU potrebne su osnovne namirnice poput čiste vode i hrane, i krov nad glavom. EU finansira projekte kojima se pruža najurgentnija humanitarna pomoć.	☐	☐	☐	☐
10 EU pruža humanitarnu pomoć izbeglicama i migrantima u zemljama izvan EU, poput Iraka, Jordana, Libana i Turske.	☐	☐	☐	☐

9. Veća globalna uloga

Evropska unija je ključni igrač u mnogim spoljnopolitičkim pitanjima, od pregovora sa Iranom o smanjenju količine nuklearnog materijala koji ta zemlja proizvodi, do borbe protiv globalnog zagrevanja. Zajednička spoljna i bezbednosna politika, sačinjena kako bi se razrešili konflikti i podržalo međunarodno razumevanje, zasnovana je na diplomatiji, dok trgovina, humanitarna pomoć, bezbednost i odbrana imaju dopunsku ulogu.

Politička kriza u Ukrajini i sukobi na Bliskom istoku pokazali su koliko je važna ujedinenost Evropske unije na spoljnom planu. Zbog toga, EU teži da ojača svoju spoljnu politiku. Zaista, radeći zajedno zemlje EU imaju mnogo više autoriteta nego kad bi svaka ponaosob vodila svoju politiku.

Za EU, veća globalna uloga podrazumeva da je Unija u stanju da efikasnije odgovori na izazove na svetskom nivou, da promoviše evropske vrednosti i da doprinese miru i prosperitetu u svetu.

DA LI ZNAŠ?

EU je dom za oko 7% svetske populacije. Ova brojka se smanjuje i do 2060. godine biće samo 4%. Iako je Evropa relativno mali kontinent, ona je ekonomski važna. Skupa, zemlje EU čine 24% svetske ekonomije, jednu od najvećih na svetu, sličnu po veličini ekonomiji SAD.

ZEMLJE EU
ČINE
24 %
SVETSKE PRIVREDE
...

ALI SAMO
7 %
SVETSKE
POPULACIJE

VEŽBANJE 25

EU U SVETU

Ovde su navedeni primeri šta sve EU čini u svetu. Izaberi tri koja smatraš najvažnijim i obrazloži svoj izbor. Uporedi svoje odgovore sa ostatkom razreda.

- EU je vodila i podržala mirovne pregovore širom sveta kako bi se sprečili sukobi.
- EU se zalaže za demokratiju i vladavinu zakona širom sveta. Ona je ljudska prava postavila na centralno mesto u svojim odnosima sa drugim zemljama.
- Na međunarodnom planu, EU se bori protiv terorizma, organizovanog kriminala i nelegalne migracije.
- EU je preuzela vodeću ulogu u borbi protiv klimatskih promena.
- EU i zemlje članice zajedno čine jednog od najvećih svetskih donatora sredstava za razvoj. Njihov doprinos pomaže milionima ljudi širom sveta.
- EU promovira razvoj putem trgovine i otvaranjem svog tržišta za proizvode uvezene iz zemalja u razvoju, i podstičući njihovu međusobnu trgovinu.
- EU i zemlje članice zajedno predstavljaju najvećeg donatora humanitarne pomoći. One pružaju pomoć neophodnu žrtvama prirodnih katastrofa, izbeglicama, i ostalima kojima je pomoć takve vrste potrebna.

DA LI ZNAŠ?

EU igra važnu ulogu kad je reč o pomaganju zemljama zahvaćenim humanitarnim krizama. Unija je 2016. godine izdvojila 2,1 milijardu evra iz svog budžeta i namenila ih za humanitarnu pomoć – za hranu, izgradnju skloništa, za zaštitu i zdravstvenu pomoć za oko 120 miliona ljudi u preko 80 zemalja.

Saznaj više na:
europa.eu/!Qm99uF

10. Demokratske promene

Neki misle da je EU previše birokratska i daleko od svojih građana. Istovremeno, građani očekuju da se Evropska unija bavi važnim ekonomskim i društvenim problemima.

EU je posvećena stvarnoj demokratiji i reformama. Evropska komisija je odredila kao prioritet ne samo uvođenje novih zakona kada je to potrebno i kada postoji jasna korist od toga, već i transparentnost svog rada. Na primer, svi ključni tekstovi koji se tiču sporazuma o trgovini između EU i Kanade, i EU i SAD dostupni su javnosti.

DA LI ZNAŠ?

Javnost ima priliku da dâ svoj komentar u bilo kom trenutku tokom pripremanja novog zakona. Komisija potvrđuje svoju rešenost da sasluša mišljenja građana uz pomoć internet alatke pod nazivom „Reci šta misliš“: europa.eu/!WJ46hc

VEŽBANJE 26

DIJALOZI GRAĐANA

Dijalozi građana, koji se odvijaju između komesara i javnosti održavaju se svakodnevno širom EU (europa.eu/!WJ38GB). Ako nisi u mogućnosti da u njima učestvuješ, zašto ne bi organizovao dijalog građana u svojoj učionici? Neka grupa sastavljena od tri ili četiri đaka, koji predstavljaju komesare, izabere jedan od 10 prioriteta opisanih u ovom poglavlju. Neka članovi grupe kod kuće istraže detalje u vezi sa izabranom politikom kako bi se pripremili da što bolje odgovore na pitanja građana-drugara, i pripreme petominutnu prezentaciju izabrane politike. Po završetku izlaganja „komesara“, ostavite petnaest minuta za pitanja i odgovore između „komesara“ i „građana“, koje će nagledati nastavnik.

POGLAVLJE 1

VEŽBANJE 1

KOJE SU ZEMLJE ČLANICE EVROPSKE UNIJE?

VEŽBANJE 3

VREDNOSTI I PRINCIPI EU U PRAKSI

Zemlja...	(A) može se pridružiti EU	(B) ne može se pridružiti EU
1. u kojoj nema slobode štampe		☒
2. u kojoj se sprovodi smrtna kazna		☒
3. u kojoj je građanima dozvoljeno da protestuju protiv svoje vlade	☒	
4. u kojoj se poslanici redovno biraju	☒	
5. kojom predsednik vlada doživotno, a nasleđuje ga sin ili ćerka		☒
6. u kojoj vojska određuje politiku i može vojnim sredstvima da interveniše u unutrašnjoj politici		☒
7. u kojoj se građani smatraju nedužnima sve dok se njihova krivica ne utvrdi na sudu	☒	
8. u kojoj postoji samo jedna stranka i ona je uvek na vlasti		☒
9. koja štiti manjine, čak i kada je većina protiv njih	☒	

POGLAVLJE 2

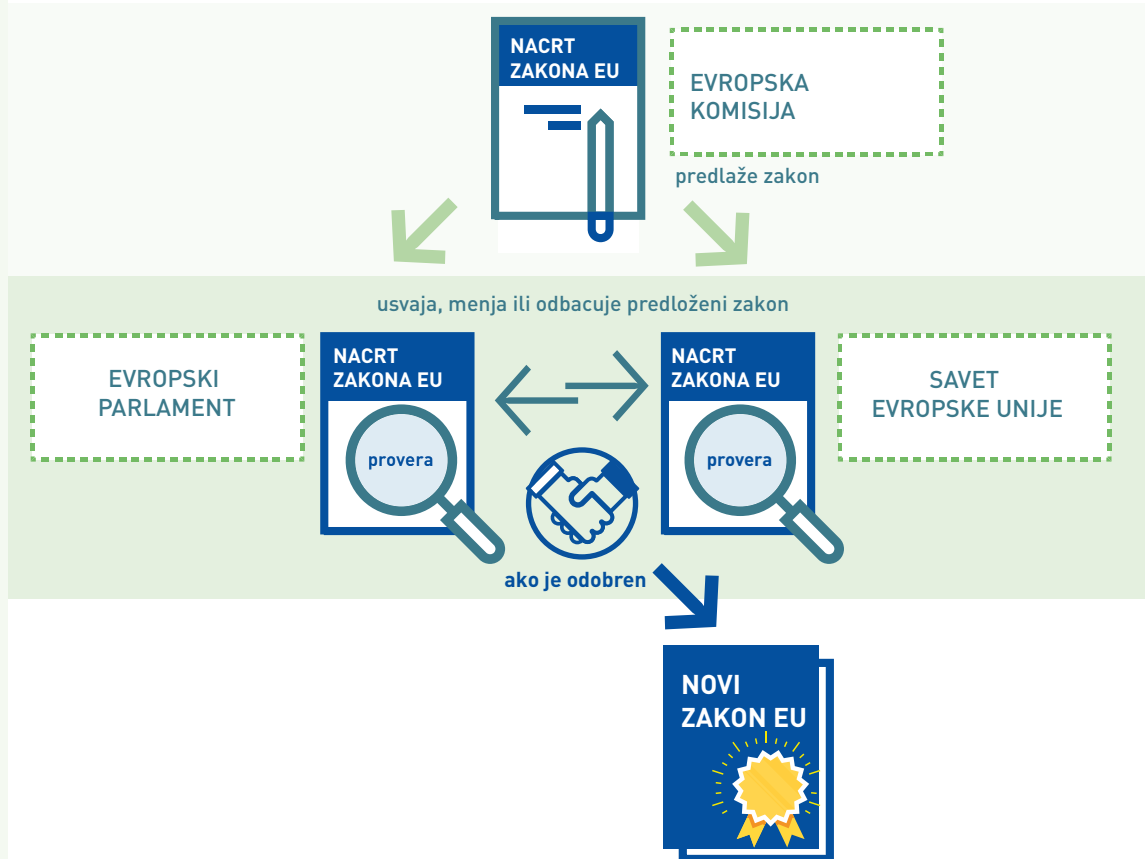
VEŽBANJE 7

KO JE ZA ŠTA ZADUŽEN U EVROPSKOJ UNIJI?

Ko/Koga....	Evropski parlament	Evropski savet	Savet Evropske unije	Evropska komisija	Evropski sud pravde
1. predlaže zakone EU?				☒	
2. usvaja zakone EU?	☒		☒		
3. se sastoji od (samo) jednog predstavnika/ člana iz svake zemlje EU?		☒	☒	☒	☒
4. biraju građani EU?	☒				
5. sprovodi budžet?				☒	
6. predstavlja interese građana?	☒				
7. predstavlja interese zemalja EU/njihovih vlada?		☒	☒		
8. odlučuje o tumačenju zakona EU?					☒
9. određuje opšti smer politike EU?		☒			

VEŽBANJE 8

DONOŠENJE ZAKONA U EVROPSKOJ UNIJI

VEŽBANJE 9

KO JE KO?

1

Žan-Klod Juncker
predsednik Evropske komisije

2

Donald Tusk
predsednik Evropskog saveta

3

Federika Mogherini
visoka predstavnica Evropske unije za spoljnu politiku i bezbednost i potpredsednica Evropske komisije

4

Antonio Tajani
predsednik Evropskog parlamenta

POGLAVLJE 3

VEŽBANJE 13

ŠTA SLOBODA KRETANJA PRAKTIČNO ZNAČI ZA TEBE?

	slobodno kretanje ljudi	slobodno kretanje robe	slobodno kretanje usluga	slobodno kretanje kapitala
1 Mogu da u inostranstvu kupim polovni automobil i da ga dovezem kući bez plaćanja carine.		☒		
2 Mogu da putujem kuda hoću u EU.	☒			
3 Mogu da studiram u drugoj zemlji EU.	☒			
4 Kupatilo mojih roditelja može da renovira keramičar iz neke druge zemlje EU.			☒	
5 Roditelji mogu da mi šalju novac u zemlju gde studiram.				☒
6 Mogu da radim u drugoj zemlji EU.	☒			
7 Mogu da kupim robu preko interneta iz neke druge zemlje EU bez plaćanja carine.		☒		

DA LI ZNAŠ

[STRANA 34]

Ova kovanica od €2 je iz Grčke. Na njoj je detalj sa mozaika iz Sparte (iz 3. veka nove ere) na kome je prikazana Evropa koju otima Zevs preobražen u bika. Evropa je lik iz grčke mitologije i po njoj je Evropa dobila naziv.

VEŽBANJE 14

EVROPSKE OZNAKE

Zakoni EU propisuju stroga pravila kad je reč o označavanju određenih proizvoda poput prehrambenih namirnica, pića i kozmetike, kako se ne bi ugrozilo zdravlje i bezbednost potrošača i omogućilo im se da donesu prave odluke. Ukoliko proizvod nije ispravno označen neće mu biti dozvoljeno da se nađe u prodaji.

1

Oznaka CE ukazuje na bezbednost proizvoda. Korišćenjem ove oznake proizvođač izjavljuje da je proizvod koji se prodaje u okviru Evropskog ekonomskog prostora u skladu sa evropskim zdravstvenim, bezbednosnim standardima i da ne šteti životnoj okolini. Evropski ekonomski prostor obuhvata EU i Island, Lihtenštajn i Norvešku

2

EU Ecolabel je oznaka koja se daje proizvodima i uslugama koja ostavljaju manje posledica na okolinu. Radi po principu dobrovoljnog priključivanja i na snazi je od 1980. godine.

3

EU energetska oznaka pokazuje na kojoj je poziciji uređaj na skali od A do G u odnosu na električnu energiju koju troši. Klasa A (zeleno) je energetska najefikasnija dok je Klasa G (crveno) najmanje efikasna. Kada većina uređaja nekog tipa postigne Klasu A, mogu se dodati još tri dodatne klase: A+, A++, A+++.

4

EU oznaka za organski proizvod ukazuje da proizvod poštuje pravila EU koja se odnose na organsku poljoprivredu. Za prerađene proizvode ovo znači da je barem 95% sadržaja organskog porekla.

5

Tri oznake za kvalitet ukazuju na to da prehrambeni proizvod potiče sa geografske lokacije gde se takvi proizvodi tradicionalno proizvode ili da sadrže tradicionalne sastojke ili se proizvode na tradicionalan način.

VEŽBANJE 15

KOJE ZEMLJE PRIPADAJU EVROZONI?

☒ Austrija	☐ Danska	☐ Mađarska	☒ Malta	☒ Slovenija
☒ Belgija	☒ Estonija	☒ Irska	☒ Holandija	☒ Španija
☐ Bugarska	☒ Finska	☒ Italija	☐ Poljska	☐ Švedska
☐ Hrvatska	☒ Francuska	☒ Letonija	☒ Portugalija	☐ Ujedinjeno Kraljevstvo
☒ Kipar	☒ Nemačka	☒ Litvanija	☐ Rumunija	
☐ Češka	☒ Grčka	☒ Luksemburg	☒ Slovačka	

SAZNAJ JOS VIŠE O EVROPI

ONLAJN KVIZ – OTKRIJ EVROPSKU UNIJU

Pošto si pročitao ovu brošuru, verovatno znaš više o EU nego većina tvojih prijatelja i članova porodice! Proveri svoje znanje i izazovi prijatelje ovim onlajn kvizom, „Otkrij Evropsku uniju“, koji možeš naći na:

[europa.eu/teachers-corner/
quiz_en](http://europa.eu/teachers-corner/quiz_en)

Ko je dobio najviše poena?

Evropa

Informacije o EU na svih 24 službena jezika:

▶ europa.eu

Dečiji kutak

Igre i kvizovi o Evropi za decu i mlade:

▶ europa.eu/kids-corner

Kutak za nastavnike

Nastavni materijal o Uniji i njenim aktivnostima:

▶ europa.eu/teachers-corner

Evropski portal za mlade

Evropske i nacionalne informacije o obrazovanju, poslu, putovanjima i mnogo čemu za mlade:

▶ europa.eu/youth/EU_en

Europe Direct

EU informacioni centri širom Evrope. Možeš postaviti pitanje preko besplatne linije (00 800 6 7 8 9 10 11), elektronskom poštom ili posetom najbližem centru:

▶ europa.eu/european-union/contact_en

Istorija Evropske unije

Informacije i video materijal o istoriji EU i o njenim osnivačima:

▶ europa.eu/european-union/about-eu/history_en

Tvoja Evropa

Pomoć i saveti za građane EU i njihove porodice:

▶ europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm

Dijalozi građana

Ovi događaji se organizuju redovno širom Evrope:

▶ ec.europa.eu/info/events/citizens-dialogues

EU knjižara

Onlajn knjižara koja sadrži više od 110 000 naslova, 235 000 PDF i elektronskih knjiga na 24 zvaničnih jezika EU:

▶ publications.europa.eu/bookshop

Da li ti je ova publikacija bila od koristi? Javi nam!

comm-publi-feedback@ec.europa.eu

Za više informacija:

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji

Delegacija Evropske unije
u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira
Popovića 40/V,
11070 Novi Beograd, Srbija
Tel: 011 30 83 200
Fax: 011 30 83 201
E-mail: [delegation-serbia@
eeas.europa.eu](mailto:delegation-serbia@eeas.europa.eu)
Website: www.euinfo.rs
[@EUinfoNIS](https://www.facebook.com/EUinfoNIS)

EU info centar Beograd

Kralja Milana 7, 11000
Beograd, Srbija
Tel: 011 40 45 400
E-mail: info@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/EUinfoCentar) EU info centar
[@EUICBG](https://www.instagram.com/EUICBG)
[t](https://www.tiktok.com/@EUICBG) EUICBG

EU info kutak Novi Sad

Mihajla Pupina 17,
21000 Novi Sad,
Srbija
Tel: 021 45 16 25
E-mail: officens@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/euipnovisad) euipnovisad
[@EUinfoNS](https://www.tiktok.com/@EUinfoNS)

EU info kutak Niš

Vožda Karađorđa 5, 18000 Niš,
Srbija
Tel: 018 241 561
E-mail: officenis@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/euipnis) euipnis
[@EUinfoNis](https://www.tiktok.com/@EUinfoNis)

EU u knjigama:

DIGITALNA NARODNA BIBLIOTEKA SRBIJE

Kolekcija Narodne biblioteke Srbije sadrži publikacije koje su izdale Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije i partnerske organizacije, a koje pružaju informacije o različitim aspektima evropskih integracija, nastanku i razvoju EU, kao i odnosima Srbije i EU: www.digitalna.nb.rs/sf/NBS/knjigeoEU

EU u bibliotekama:

Publikacije i knjige o Evropskoj uniji na srpskom jeziku možete naći u bibliotekama širom Srbije. www.euinfo.rs/euteka

